

275
1901 / 2

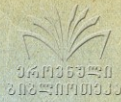
N. IV

საქართველოს
საბავშვო ჟურნალი

საქართველო

ს ა რ ი ლ ი 1901

„სურნალ ჯეჯილისა“

I	ქრისტე აღდგა ლექსი—ბაჩნასაი	3
II	ობოლი მოთხრობა—დ. თამაშვილისა	9
III	პატარა მათხოვარი (თარგმანი)—ნ. ყიფიანისა.	23
IV	ლიკიის მკვიდრნი (ოვილიუსიდან) ა. ყუმიანთაყვლისა	25
V	გაზაფხული და საპურობილე (ლექსი)—დუტუ-მეგრელისა	28
VI	ძალი და კატა—გან-იმერელისა.	30
VII	ლედი ჯენ. მოთხრობა, გაკრძელება (თარგმანი)—ე. წერეთლისა	31
VIII	მოსწრებული პასუხი—ბეს. ვამბახეისა	48
IX	ორი შვილი (ლეგენდა)—მთაქლი წ—ლისა	50
X	წერილმანი: აკროსტიხი, ანდაზები, ჩქარა გამოსათქმელი, გამოცანები და სხვ.	63

თანხმათ მათი ყოველად უსამღვდელოესობის საქართველოს ეგზარხის და მტკიცებისა, თფილისის ეპარქია რჩევამ, 17 თებერვლს, 1897 წ. გადაწვევით ქართული საემაწვილო სურნალი „ჯეჯილი“ საქართველოს ეპარქიის სამრევლო სკოლებში მიღებული იქმნას სახმარებლათ.

ამ ნომერითან ერთათ ეგ საზნება სეღის მოძქურლებს კავკასიის ოლქის სამოსწავლო რჩევის გადაწვევტილების განცხადება.

ქართული
ენათმეცნიერება

საუმაჯვილო ნახატებიანი

ეურნალი

იხარდუ, მწკანუ ჟუჟილო.
ღამურდი, გასდი უანაო!..
ო. დ.

№ IV

წალიწალი მეთორმეტე

თფილისი
სტამბა ტ. მ. როტინიანცის, № 41 | Тип. Т. М. Ротинианца, Гол. пр. № 41
1901

1465

ქართული
ენციკლოპედია

Доволено цензурою. Тифлисъ, 13-го Апрѣля 1901 г.

ქრისტე აღდგა!

I

ეშვიდე კვირა თავდება,
 რაც გიგო არის სწეული;
 ბაღიშყე მისკენებულა
 არაქათ გამოღეული.

ნაირნაირი უვაგილი
 დას ანოს მოუტანია
 და მძის ღოგინი იძითა
 საამოთ მოუფენია.

თითონც იქავე დამჯდარა,
 ძამიანს ეფოფინება;
 ხან ზირთან ით, ხან სელთან
 სელებით ეზოტინება...

- სვალე კი აღდგომა არის
 ქრისტე—მაცხოვრის ბრწყინვალე;
 ან ზვათმოფი რადღაა
 ქვენათ, ან გულით მტირაღე?

ჭამით სომ ვერაფერსა ჭკამს
 გიგო, ვერც ფესე დადებ;
 მაგრამ, რა მოაგონდება
 ეს დღე, სსვარიგათ გახდება.

ელის და ელის მის მოსვლას,
 როგორც არაფერს რას სსვასა;
 როგორც დაწესებული
 დედა შეიღების ნახვასა.

ვანძმობა არის. მის ძამს
 სელთ სსვარება უჭერია,
 კითხულობს ვნების კვირაში
 უფაღს რა გადაუწრია.

ბავშებიც წუნართ შესედევენ,
 გულმოდგინებით მსმენლები
 და საში-ოთხჯერ კიდევაც
 ჩამოუგორდათ ცრემლები.

ძამა, რა მოწინა, წამოდგა,
 წიგნი ბავშს თავით დაუდგა.
 მივიდა დაუიქრებული,
 სატის წინ სანთლებს მოუდგა.

დედაც გამოხნდა ამ დროსა
 და იძეს გვერდით დაუდგა.
 სეფგანჯრობილი მსურვალეთ
 ძამა ვედრებსს შეუდგა;

ბევრი თქვა, ბევრი და ბოლოს
 ათავებს: «დადლოცვილოო;
 ნუ დაგვწვავ, სვენაც მოგვხედე,
 ქვეყნისთვის წამებულაო».
 ავადყოფს უთხრა: «ძარბები,
 ნუ გეშინიან, შვილოა».

II

იმ ღამეს გიგომ სისმაზში
 ხმა გაიგონა ამკარათ:
 «ქრისტე მოდისო, შენაც
 გაძიებებე, ზატარავე».

გაჭხუდავს: სოფლის ბოლოდან
 უახლოვდება ნათელი:
 . იქნა მოდის და სხე
 უბრწვინავს, როგორც სწათელი.

იქით და აქეთ მხარეს
 უდგანან ანგელოზები
 და «ქრისტე აღდგას» ჭკალობენ,
 ვითარცა სირინოზები.

ტურფა სწით და სმებითა
 თვალ და გულ წარტაცებული,

უთქმელ გრძნობებით მოცულა
 ზატარა აღტაცებული.

მაცხოვრის შესავებლათ
 ხალხი გამოდის მრავალი,
 და ეგვილეებით მოუერთავს
 იმისი გამოსავალი.

ას, რბევანათ ქსურს ავანთყოფს,
 რომ ჭირი არ ერეოდეს
 და ესეც იის კონებით
 იმ ხალხში გაერეოდეს!
 თვალს არ ამორებს იესოს,
 იწვევს და ფესყ ვერ დგება.
 უფალი ხალხის მლოცველი
 აძათ ხსნის უსნლოვდება.

წამი... და სედაც მოადგა,
 თათნის კარი გაიღო;
 გიგო მიწვედა და იის
 კონები ხელში აიღო.

მშვიდი და ტკბილი უფალი
 წუნანათ შემოდის შიგნითა
 და ხუძათ ანგელიოხები
 უდგია აქეთ-იქითა.

სხეულმა წამოიწია,
 ქრისტეს წინ ია გამაღა,

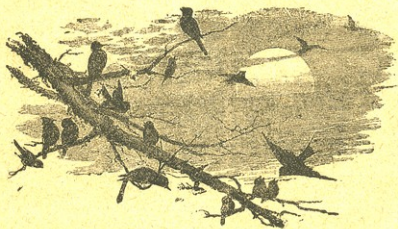

დედა მუნღებზე დაეცა
 მამინვე სატის წინაო
 და ცათა მიძრთ მსურვბდე
 მადლობა აღაუღინაო.

საუდარში მეორე დღეს
 გიგოაც სსვებთან ერთათა
 იდგა და «ქრისტე აღდგა!» სე
 იძხდა: «ჭემძარიტათ!»

ბაჩანა.

ო ბ ო ლ ი.

I.

გი მუდამ სახე-დაღერემილი, პირ-
დაუბანელი და თმა-დაუფარცხნელი
დადიოდა. ხელებზე, კისერზე, ყურის
ძირებში და მთლათ პირისახეზე სქლათ
გადაჰკეროდა მწვირის ქერქი. დაგლე-
ჯილი შარელიდან ჭუჭყისაგან შეე-
ლაქ გადაკრული მუხლის თავები მო-

უჩანდა და ზედა ტანთსაცმელიც ისე დახეული ჰქონდა, რომ ზედ
ბათმანი ცერცვი შეგეყარათ, ერთი მარცვალის ძირს არ ჩამოეარ-
დებოდა. მისი დანაღელიანებული თვალები მუდამ ნამტირალევეს
ჰკაედენ და თითქო ყველას აცნობებდენ პატარა შიოს გაჰირეებულ
მდკომარეობას. უმამობა მალე დატყობოდა და უღედობას-კი კარ-
გა ხანია წელში გეწყეიტა საბრალო ბავში. სასტიკი ბიძის ხელში
ჩაფარდნილი მკირე-წლოვანი ისე უდროოთ მოდუნებულისყო, ისე
აღრე დაბეჩაევბულისყო, რომ მას ტოლებთან გათამაშებულსაც ძვი-
რათ ნახანდით. როცა მისი ამხანაგები, სოფლის სკოლის მოწაფეები,
ჰაერში ბურთს აბზრიალებდენ და თავიანთი ჭივილ-ხივილით მთელი
სოფლის სათემო მინდორს იკლებდენ, როცა მისი ბიძაშვილი—პა-
ტარა სარდიონი—ლამაზ ხალათში და ახალ წულებში გამოკოხტაე-
ბული ცასა და დედამიწას ევლებოდა, საბრალო შიო ტყავის სარტ-
ყელში ცერებ-ჩაკეცხებული იდგა მოშორებით და ხან-და-ხან ნაძა-
ლადევი სიცილი გადაუბრუნდა ხოლმე სახეზე, როცა ბურთის თა-
მაში რომელიმე ბავში წაიქცევოდა და მის ზურგზე მობურთავენი

გადაირბენ უნ. ამ ბედისაგან აბუებულ ბავშს ტოლ-ამხანაგებიც აბუ-
 ჩათ იგდებდენ. — ეინ ფებს გამოჰკრავდა და წააქცევდა და ამგვართ
 მასზე ჭიდაობას სწავლობდა; ან, როცა შიო, სიტიტელისაგან და-
 რცხენილი, ამხანაგებში გარეყას ვერ ჰბედავდა და სადმე სკოლის
 ფარდულში მიმჯდარი მზეზე თბებოდა, უცბათ გამოუბრუნდა ხოლ-
 მე რომელიმე ცელქი და ზე თავზე გადაანტებოდა!

ყველაზე უფრო ანათ ეპყრობოდა მას მისივე ბიძაშვილი, რო-
 მელიც შიოს ბიძისაგან უფროსათ ჰყავდა მიჩენილი, როგორც მართ-
 ლა უფროსი ტანითა და ხნოვანებითაც. იგი სკოლაში რასაც უშე-
 რებოდა ის იყო, და სახლში კიდევ მთლათ უთაგებდა სულს. საბ-
 რალო შიო ყველა ამებს ითმენდა ხმა ამოუღებლივ და ვერ ბე-
 დავდა, რომ ეს თავის გაჭარება და დამცირება ამხანაგებისაგან მა-
 სწავლებლისთვის გაემჟღავნებია, რადგან მერე უარესი მოელოდა:
 როგორ თუ შენ გაბედვ და მასწავლებელთან გეჩივლეო.

სახლში სარდიონი ნამდვილი ბატონი იყო შიოსთვის. — თუ
 წყალს მოატანინებდა და პირის ბანვის დროს თავზე დაიყენებდა; თუ
 ფინხს მოაზიდებინებდა საღამოთ, რომ დილით ყველაზე უმალ ის
 ამდგარიყო და, თუ სიცივე იყო, ცეცხლი გაეჩაღებინა, თუ სამწყე-
 სავით გაგზავნიდა და თვითონ-კი სათამაშოთ გასწევდა და სხვანი.
 ნამეტნავათ უმატა სარდიონმა ამ თავის ბატონობას და შიოს და-
 ჩაგვრას მას შემდეგ, რაც ერთხელ მასწავლებელმა სარდიონი და-
 ტუქსა გაკვეთილის უცოდინრობისთვის და სამაგალითოთ მიუთითა
 შიოზე, რომელიც სკოლის მოწაფეთა შორის — სამოც შეგირდში —
 ყველაზე უკეთესათ ითვლებოდა როგორც ნიჭით, აგრეთვე ბეჯი-
 თობით.

II.

ერთხელ სკოლის მასწავლებელს და შიოს ბიძას — გრიგოლა
 ქონდარაძეს — კარგა გვარიანი ლაპარაკი მოუვიდათ შიოს შესახებ.

— კაცო, დამანებე მე ეგ ბავში! მაგას მე ეუპატრონებ, ჩაეც-
მევე, დაეხურაფე, დაეასუფთავებ და გამოეზრდი; ეგ ბავში სწორეთ
საბრალოა, ნიჭი ეტყობა, მარა ამ ნიჭს გახსნა ექირეება, განეთარე-
ბა უნდა და ამისთვის-კი საჭიროა, რომ გარეშე მიზეზები ხელს არ
უშლიდენო, ეუბნებოდა გრიგოლას მასწავლებელი.

გრიგოლამ ეს სიტყვები თავის-თავის გალანძღვით მიიღო და
მკვახეთ მიახალა მასწავლებელს:

— დაგანებო, რაეა, უპატრონოა თუ?.. თავის შესაფერათ ქე
აცვია და ახურაფს და უფრო კარგათ, როცა თვითონ იშოენის, მა-
შინ ჩეიცვას!..

— ეგ მე შენთვის არ მითქვამს, რომ ბავში უპატრონოა-თქო,
მარა პატრონიცაა და პატრონიც! მი მაგ ბავშუ გული შექტკივა და
შენზე უფრო ეუპატრონებ კიდეც! შენ რა გენაღვლება ეგ რომ
ჩემთან იყევს? პირიქით, შენ კიდეც შეგეძინება...

— რა უნდა შემეძინოს? მე განა მაგის რჩენა მიჭირს თუ?!..

— არა! მაგას თავის მამისეული არჩენს! შენი რჩენა რათ უნ-
და? მაგის საყოფი ყოველთვის მოვა ზედ; მაგრამ მე გეუბნები სწავ-
ლის შესახებ...

— რაეა? არ ასტაველი თუ?.. თავის საყოფს აქანეიც ქე ისტავ-
ლის, თუ რამე ხეირი აქვს, მარა.. არ ვიცი! შენ ქე გეტქვა ჩემი
ბავშისთვის—ამ შენ ბიძაშვილს უყურე, რაეა კარგათ სტავლობსო,
მარა მე მაგი არ მჯერაფს! ჩემ ბოეშუე უფრო მაგი რაეა ისტავლის?..
ჩემ ბოეშს უკეთესათ აცვია და ახურაფს, უკეთესი შესახედაეია, უფ-
რო მარჯვეცაა და მაგი რაეა აჯობებს.. მამა მისი ვერ მჯობდა მე
და ჩემს შვილს მისი შვილი როგორ წაუსწრებს? არა მგონია!..

— კაცო! რა ეუყოთ მერე რომ აცვია? ეს კეთილი, მარა საქ-
მე საცმელზე ხომ არაა! არც მჯობნის მჯობნი დაიღვეო, ნათქვა-
მია, მარა ჩვენ ლაპარაკის საგანს გადაეცდით კინალამ! კიდევ გეუბ-
ნები, რომ კარგს იზამ, თუ ამ ბავშს მე დამანებებ.

— კია, უჩიტელო! გააწყვეტია სიტყვა გრიგოლამ, რომელმაც

ამ დროს გაიფიქრა: ამას რომ ეს ბავში მართლა მიეცე, სახლში კაი ძალ საქმეებს მიკეთებს და მერე რაღა ექნაო; ან—მართლა რომ გამოიზარდოს, ისწავლოს და ჩემ შვილზე უკეთესი გამოვიდეს—სირცხვილიაო.

— ყრილობამ მაგ ბავშის „აპეკუნათ“ მე ამომარჩია, მე ჩამაბარა ხელში და შენ მეუბნები დამანებეო, ამა! მაგას ვერ ვიხამ! განაგრძო სიტყვა გრიგოლამ.

— „აპეკუნათ“, ესე იგი შენ უნდა იზრუნო მაგ ბავშზე, სწავლება იქნება ის თუ სხვა რამე!..

— აკი ეზრუნე! ავა კლასში ტყუილა შამეციყვანე?.. ნიშნის მოგებით თქვა გრიგოლამ, რომელმაც შიო სასწავლებელში უფრო იმიტომ მიიბარა, რომ საზოგადოებამ არა თქვას—ობოლი უყურადღებოთ დატოვა და მის მამისეულს თავის ჭკუაზე ჰხმარობსო.

— ამას იქით? შეეკითხა მასწავლებელი, — ამ სკოლის კურსს რომ დაასრულებს მერე?

— მერე თოხი და ბარი, წალდი და ნაჯახი ხელში! ეგაა ჩენი საქმე!..

— უმჯობესია, გრიგოლო, მერწმუნე, რომ ეგ ბავში, მე თუ არ დამანებებ, შენ მაინც გამოზარდე სწავლაში; თავის მამისეული გაუყიდე და მოახმარე, შენი ხომ არა უნდა-რა?..

— ერიჰა! ნასტაველი კაცი მაგას რაღა მეუბნები? მამისეული რომ გაუყიდა, წყლის მოტანილი ნერგი ხომ არაა! მამა მისს, თუ მკითხავ, არც არაფერი უყიდა! მარა ძმა იყო და ავა რა მექნა? ეცოცხლებია თვარა მე არ ვთხოვდი! ახლა-კი...

„ულმერთო!“ ჩაილაპარაკა მასწავლებელმა და გულნატყვნათ გასწია სკოლისკენ.

III.

ამ მაიმუნის გულისთვის დღეს გვარიანი ლაპარაკი მომივიდა

უჩიტელთან და ი კაცი ქეც მოვიმღურე!—ამ სიტყვებით შევიდა გრიგოლა ქონდარაძე სახლში და მაშინვე შეუტყუცხუნა შიოს: გასწი ჩქარა, დასალევი წყალი მომიტანეო.

შიომ დაუყოვნებლივ აიღო დოქი და წავიდა ბრძანების ასასრულებლათ.

— მაგისტანა ღლაპების გულისთვის კიდევ თავი და გული უნდა იტკინოს კაცმა!

— რაო, რა იყო? რა მოხდა? შეეკითხა გრიგოლას ცნობის-მოყვარეობით გატაცებული ცოლი.

— რაო და—უჩიტელმა მითხრა: შიოს მე გამოეზდი და დამანებეო.

— მერე და უარი უთხარი?

— აჰა რა! ქვეყანა რას იტყოდა, ძმისწული სამოწყალოთ გასცაო!..

— შენ რა გენაღვლებოდა მერე? ბავში თუ გამეიზრდებოდა, ჩვენთვისაც სასახელო იქნებოდა!..

— ერიჰა! ქალის ჭკევა ეს არის! ოჰ, თუ იმ პირობით წეიყვანს ეინმე, რომ შემდეგ მამისეულს აღარ დაუწყებს პოტინს—კილო შეიძლება..

ამ დროს ატირებული შიო მოადგა კარებს. უკანასკნელი შარგლის ნაგლეჯი ტანთ აღარ ჰქონდა და ხელშიც დოქი აღარ ეჭირა.

— რა გატირებს? იქნება დოქი გატეხე?.. და აქ მობრძანდი კიდევ! მიაყვირა გრიგოლამ.

შიომ პასუხათ ზღუქუნს მოუმატა.

— წყლის მოტანა არ შეუძლია და სტაელაში გამოეზდიო, შეუნება უჩიტელი! ახირებული კაცია!..

— მე კი ასთე მითხრა—შენზე უკეთესათ სტაელობსო და შენც იმას წახედეო! შეხედე შარვალიც ქე დაუგლეჯია! ახალი უყიდეთ ვაჭბატონს! შეუჩინჩხალა სარდიონმა.

საბრალო ბავში, როცა წყლით სავსე დოქი ლობეზე გადმო-

ჰქონდა, ზედ ლობზე გადმოეკიდა, რადგანაც მის დაგლეჯილ შარვალს ლობის სარი გამოედვა; სარის თავმა წვივზედაც მიუწია და შარელის უკანასკნელ ნაფლეთთან ერთათ წვივის კანიც ჩამოახია. ბავშს დოქი ხელიდან გაუვარდა და მის ნამტვრევებს თვითონაც თავზე დაეცა. პატივეცმულმა „აპეკუნმა“, მიუხედავთ იმისა, რომ ბავშს წვივიდან სისხლი მოდიოდა და თავისი ეყოფოდა, „გაუფრთხილებლობისთვის“ საბრალო შიოს კიდევ ხელი მოუთავა და სარდიონმაც ერთი მუჯლუგუნი უთავაზა გვერდებში. უკანასკნელი მაშინ უფრო გაბრაზდა შიოზე, როცა ამას მასწავლებელმა ახალი შარვალი და ლამაზი ხალათი აჩუქა მზა-მზარეულათ შეკერილი და კობტა წულებიც ფეხთ ჩააცვა.

IV.

მაისის შუა რიცხვები იყო, რომ შეჰფერის ისეთი დღეები იდგა — მზიარული და გასხივოსნებულნი. ყოველი სულდგმული ჩაბმული იყო ბუნების დიად ფერხულში და ნეტარებას გრძნობდა. ბავშვებსაც ისე აღარ ეზარებოდათ სკოლაში სიარული, როგორც გველილ თევების ჭინჭლიან ტაროსებში. ერთ შევნიერ დღეს ისინი ისხდნენ კლასში და გულდასმით ისმენდნენ გაკვეთილს. მოულოდნელათ ეზოს ჭიშკარი გაიღო და ეზოში ორი ცხენოსანი შემოვიდა. მოწაფეებმა უცბათ იგრძნეს უცხო კაცების მოსვლა და თითქმის ყველამ გარეთ დაიწყო ყურება. ამ გარემოებამ მასწავლებლის ყურადღებაც მიიპყრო. მან გაიხედა გარეთ და დაინახა სკოლების მეთვალყურე; მას თან ახლდა ერთი მასწავლებელი.

— აბა, ბავშებო, ყოჩაღათ იყავით! თავი და თავი არ შეშინდეთ! — უთხრა მასწავლებელმა ბავშვებს და გაეკება სტუმრებს. ცოტა დასვენებას შემდეგ ბ. მეთვალყურე შევიდა კლასში. ბავშვები ჯერ აიბუზენ, მარა მეთვალყურის აღერსიანმა სიტყვებმა მალე გაათამამა ისინი. ბავშვები მართლაც ყოჩაღათ დახედნენ, — ყველანი ერთ-

თი მეორეს ეცილებოდენ პასუხის მისაცემათ, მაგრამ განსაკუთრებით ამ დღეს თავი იჩინა ერთმა შეგირდმა. არც ერთი კითხვა, მეთვალყურისაგან მოცემული, მას არ გასცდენია პასუხ-მიუცემლათ. გამხიარულებულმა მეთვალყურემ მას თავზე ხელი დაუსვა და „ყოჩაღო“ უთხრა, მაგრამ რომ შენიშნა ამ ბავშვის დაღონებული და რალაც დაბნელებული სახე, ჰკითხა მასწავლებელს: რათ არის აგრეთ?

— მაგის გარემოებას დაწერილებით შემდეგ მოგახსენებო, მიუგო მასწავლებელმა.

ჩინებული პასუხების მიღებით დაკმაყოფილებულმა მეთვალყურემ ბავშვებს დარიგება მისცა, დაურიგა მათ სამშობლო ენაზე დაწერილი თანვე წამოღებული სასარგებლო შინაარსით წიგნაკები და დაითხოვა შინ. ხოლო ერთი მათგანი, სახელდობ ის, რომელმაც ყველაზე უფრო იჩინა თავი, დაიტოვა სკოლაში. ეს ბავში განლდათ ობოლი შიო. როცა ბავშვები წავიდნენ, მასწავლებელმა დაწერილებით უამბო ბ. მეთვალყურეს შიოს თავგადასავალი, მისი ობლობა და აუტანელი მდგომარეობა.

— არ შეიძლება, რომ ეგ ბავში მე წაეყვანო და შევიღიეთ გამოეზარდო? მე, ხომ იცით, უშვილო კაცი ვარ და დეე ეგ იყოს ჩემი შვილი! როგორღაც ეგ ბავში ნიჭიერ ბავშათ მეჩვენა და თქვენ რას მეტყვიეთ, მასწავლებლო? ამასთანავე მე სიბრალული გამიჩინდა მაგ ბავშისადმი და ეს სიბრალული, ვატყობ, სიყვარულათაც გადაიქცევა.

— ძლიერ კეთილი საქმე იქნება! ეგ ამ ბავშისთვის პირდაპირ ჯოჯოხეთიდან გამოხსნა იქნება და მაგის ნიჭიერებისა და ბეჯითობაზე-კი მე მენდევთ.

— შენ რას მეტყვი, პატარა კაცო, შეეკითხა მეთვალყურე შიოს, რომელიც იქვე იდგა, მაგრამ შიოს, რომელსაც ამისთანა კაცი ჯერ ამის მეტათ არ ენახა, ამგვარ კითხვაზე პასუხის მიცემა აღარ შეეძლო, იგი მხოლოთ უკვირდებოდა მას და მთლათ ცქერათ იყო გადაქცეული.

— მაშ დაეუძახოთ „აპეუნს“, თქვა მეთვალყურემ.

მაშინვე გაგზავნეს კაცი გრიგოლა ქონდარაძესთან. უკანასკნელი რამდენიმე წამის შემდეგ ქუდ-მოხდილი იდგა მეთვალყურის წინ და მხოლოდ მხრების აწევით აძლევდა პასუხს მეთვალყურეს.

— მიირთვით, ბატონო, თქვა მან ბოლოს: თქვენისთანა „ჩინონიკს“ ბავში რაფა დეკაყება? მარა როცა წამეიზდება, მამისეულს რომ დაუწყოს პოტინი, მაშინ რაღა ექნა?..

— ხა, ხა, ხა, ხა! გულიანათ გაიცინა მეთვალყურემ: მამისეული მაგას რაღათ დაჭირდება?

— ეს კი, მარა მაინც ძალიან კარგს ინებებდით ბატონო „ჩინონიკო“, რომ ქალაქს დამიწვრდეთ და მომცემდეთ, რომ ვე ბავში მერე აღარაფერს მომთხოვს.

— მე ბავშვს მაგიერთ პირობებს ვერ გავცემ, მარა გეუბნები, რომ შენ აღარაფერი მოგეკითხება, მამისეულიც შენა გქონდეს და ბაბუისეულიც! არ ენდობი ამ სიტყვას?

— რაფა არ ეენდობი, ბატონო! აგერ „უჩიტელიც“ ხომ მოწამეა!

გახარებულმა გრიგოლამ მაშინვე ჩააბარა მეთვალყურეს ბავში და მხიარულათ გასწია შინისკენ. რომ მივიდა, ცოლს ახარა: ბავში „ჩინონიკმა“ წაიყვანა და მისი მამისეულობა მე დამიტუა, შენ გქონდესო.

V.

ერთ თვეს შემდეგ პატარა შიო ისე გამოიცვალა, რომ ევლარც-კი იცნობდით. ახლა ის იყო დაბანილ-დასუფთავებული, რიგზე თმა-შეკრეჭილი, ლამაზი ხალათი და კოხტა ჩექმები, რომელთა ხმარება პირველ და პირველ შიოს ქალამნის და უფრო-კი შიშველობის ნაჩვევ ფეხებს ძლიერ ეუცხოვათ, თუმცა შიო დიდის სიაპოვნებით უგდებდა ურს მათ „პრაკი-პრუკს“ სიარულის დროს. შიოს თითქო სახეც გამოეც.

ვალაო, — უწინდელ დაბეჩაევებულ და სიცოცხლეს მოკლებულ სახის მაგიერათ, დღეს მისი სახე თან-და-თან სხვა ელფერს ღებულობდა და ნამდვილი ბავშური სიცოცხლის ბეჭედი, რაც დრო გადიოდა, უფრო და უფრო ემჩნეოდა ზედ. ის თუმცა ხან და-ხან ნაღვლიანათ გაიხსენებდა ხოლმე თავის სოფელს, რომელსაც დაბადებიდანვე შეჩვეოდა, მაშა როცა წარმოიდგენდა იმავე სოფელში გამოვლილ საშინელ მწარე ღღეებს, როდესაც თავის ახლანდელ მდგომარეობას აღარებდა უწინდელს, რაღაც გამოუთქმელი ნეტარებით იგონებდა ხოლმე იმ ბედნიერ დღეს, როცა ის, ისეთი ღეთიური მფარველის წყალობით, სამუდამოთ მოშორდა ჯოჯოხეთურ ტანჯვას...

— რითი შემძლია გადავიხადოთ ამდენი სიკეთე, რომელიც მე თქვენ მიყავით? თვალეზზე მომდგარ ცრემლებით უთხრა ერთხელ შიომ თავის მამობილს.

— სწავლით! და მხოლოდ სწავლით! — მოკლეთ მიუგო მამობილმა და თავზე ხელი დაუსვა. მართლაც დრო მოვიდა და შიომ მიაბარეს ღემნაზიაში. მან თავის მამობილს ყოველივე იმედები გაუმართლა. კარგ პირობებში ჩაეარდნილი სოფლის ბიჭუკელა დაუბრაკოლებლათ მიცურადა სწავლაში. ბუნებრივათ ნიჭიერი და ბეჯითი — ახლა კიდევ უფრო გაბეჯითდა, რითაც მთელი სასწავლებლის ყურადღებაც-კი მიაქცია. ამიტომ იგი სწავლას დასრულებას შემდეგ სახელმწიფო ხარჯით გაგზავნეს უნივერსიტეტში.

VI.

ავერ რამდენიმე წელიწადია, რაც შიომ უნივერსიტეტში სწავლობს; ერთი წელიწადი კიდევ და — იგი ექიმი იქნება. „საიდან სადა დაო? — ჰუიქრობს იგი: სად ვიყავი და სადა ვარ? რა უნდა ეყოფილიყავი და რა ვარ?.. იქნება, და თითქმის უცქველათ, დედ-მამა რომ ცოცხალი მყოლოდა, მე ჩვენ სოფელს ვერ გავცილდებოდი!..“ „ზოგი კირა მარკებელიაო“, ნათქვამია:

1465

საქართველოს
 ლიტერატურა

„ჯერ მწარე ქამე, კვლავ ტკბილი, თუ ეძებ გებოვნებასა, თავს სინანული სჯობიან ბოლოს ქამს დანანებასა“—ო, უთქვამს ბრძენს და ეს სწორეთ ჩემზე ასრულდა. დალოცოს და გაამრავლოს ღმერთმა ქვეყნათ კეთილი კაცები! დღე და ღამე ოფლი უნდა მელვარა და თავიც ვერ უნდა შემენახა!.. ვჰ! ბიძა ჩემი! მამისეულს მედავებოდა!—ღმერთმა მას მოახმაროს! თუ რამე შევიძელი, პირიქით კიდევ მოვეხმარები, მაგრამ კიდევ ეს ერთი წელიწადი!..

გაეიდა ეს ერთი წელიც და შიო, უკვე ექიმი, დაბრუნდა სამშობლოში. გამოუთქმელი სიხარულით აღსაყვებ მივიდა იგი თავის კეთილ მამობილთან და გულ-აჩქაროლებული ეუბნებოდა: „რითი გადაგიხადო ამდენი სიკეთეო“.

უკვე შეხნიანებული მეთვალყურე არა ნაკლებ აღტაცებაში იყო მოსული.

— მე არაფერი არ გამისესებია!—თქვა მან ბოლოს: მე მხოლოდთ ემადლობ ღმერთს, რომ შემადლებია შენთვის ეგ სიკეთე მეყო!.. მე რა უნდა მინდოდეს ამის მეტი!.. მხოლოდ, თუ შეგებდეს, ცხოვრებაში შენც ჩემსავით მოიქეციო.

VII.

შიო რვა წლისა იყო, როცა სოფლიდან წამოვიდა; ახლა იგი უკვე წვერ-ულვაშიანი ეაჭკაცი იყო და ამ ხნის განმავლობაში თავის სოფელი ერთხელაც არ ენახა. არ ენახა აგრეთვე ბიძა, ბიძა-შვილი, თავისი ამხანაგები, რომლებთანაც სოფლის სკოლაში სწავლობდა და ის კეთილი მასწავლებელი, რომელიც მას ამდენს მოემარა. კვირიკობის თვე იღვა. ზაფხული მთელი თავისი ძალით გამეფებულიყო. შიო სოფლისკენ გაემგზავრა. იგი ცხენით მიდიოდა, გზაში ყველაფერს უკვირდებოდა, თვალს ადევნებდა და იგონებდა თავის წარსულს. აი, ავერ გამოჩნდა სოფელიც, ავერ ის დიდი მინდორი, სადაც შიო ოდესმე საქონელს უდგა და ამოეებდა; ამ მინდ-

რის ნახევარი ახლა უკვე ყანათ იყო გადაქცეული. მინდვრის ერთ კიდეში შიომ დანახა ნაცნობი ღიღი მუხა, თავის უზარ-მაზარ ტოტებით ცაში აღზიდული, რომლის ჩრდილშიაც ზაფხულის ცხელ დღეში საქონელი თავს იყრიდა და ესკი თავის ფოთლებს სიოს შეხებაზე ნაზათ არხედა, თითქო მარაოს აქნევს და საქონელს უგრძობსო. აი; ნაცნობი რუ, რომელზედაც შიომ ბორბლებს აბრუნებდა და წისქვილებს დგამდა, როცა დროს დაიხელთებდა; იქ-კი, მოშორებით, გორაკზე მოჩანს თეთრი წერტილი, ცაცხვის ხეებში ჩაშალული, — ეს სოფლის ეკლესიაა და მის მახლობლათ კარგა მოზრდილი ხის სახლი, სადაც შიომ მიიღო პირველ-დაწყებითი სწავლა და რომელიც დაედგა საფუძვლათ მთელ მის ბედნიერ მომავლს. გულის ფანცქალით უკვირდებოდა შიომ ყოველ ნაცნობ ხეს, გზას, ბილიკებს, ტყეებს, რომლებთანაც აკავშირებდა მას წარმოდგენა გველილი დროისა. აი, ის კიდეც მიუახლოვდა ბიძის ძეგლ, მთლათ გამჟვარტლულ სახლს, რომელიც ნახევრათ გადახდილი იყო, რადგან სახურავს ედალატნა. აგერ ნაცნობი წყაროც, აქვე ღობეზე გადასაბიჯი და მასთან შეერთებული წარმოდგენა გატეხილ დოქზე და მის შედეგებზე .. გაახსენდა ყველა ესეები შიოს და გული დაეთუთქა მწარი წარსულის მოგონებით.

შიომ შეიხედა ეზოში; არაერთარი ცვლილება ამდენი ხნის განმავლობაში!.. სულ ერთი და იგივეობა! გარდა ერთი ხულისა, რომელიც გრიგოლას დაედგა შიოს ნაწილ ეზოში, ადგილის დაპატრონების ნიშნათ. — ფიქრი იმაზე, თუ როგორ მიიღებდნ შიოს ნათესაეები, იცნობდნ მას თუ ევრა და ან როგორ დახედებოდნ ისინი — ტანში აჭრკოლებდა მას. იგი მიუახლოვდა ქიშკარს და დაიძახა: „მასპინძლოო!“

გარეთ გამოიხედა ახლოგაზლა ქალმა, რომელიც შიოს ეუცხოვა — ეინ ბრძანდებით?

— არ შეიძლება დასაღვეი წყალი მოგეაწოდოთ?

— ახლავე, ბატონო!

ქალი გაბრუნდა წყლის მოსატანათ და თან თავზე თავსაფარს ისწორებდა. ამ დროს ეზოში გამოჩნდა ბექზე თოხ-ვადებული კაცი, რომელიც ის იყო—ყანიდან სადილისთვის ბრუნდებოდა შინ.

— თეკლე! ვინ არის ი ცხენოსანი? შეეკითხა იგი ქალს.

— არ ვიცი; წყალი ითხოვა,—ხმა-დაბლათ უთხრა ქალმა, რომ სტუმარს არ გაეგონა.

— ჩამობრძანდი-თქო, ვერ უთხარი?.. ჩამოიპატივე ეზოში, მე მანამდის ხელებს დევიბან, ხომ ხედავ, მთლათ გაწვირიანებული ვარ!..

თეკლემ მორცხვით მიუტანა სტუმარს წყალი, წინ-და-წინ ბოლიში მოიხადა, დაეგვიანეო და ბოლოს თხოვა, თუ შეიძლებოდა ჩამობრძანდით ეზოში და მუხლს დაუსვენეთა.

შიოს თითქმის ეს სიტყვაც აღარ ჭირდებოდა, თვარა ახლარა-ლა უდგა წინ?

იგი ჩაივდა ეზოში, ჩამობტა ცხენიდან, მიაბა იგი ხეზე, დაიწყო აქეთ-იქით ყურება და ეზოს თვალიერება.

— ქალო, სტუმარს სკამი მოართვი! უთხრა თეკლეს კაცმა და თვითონ-კი მოდიოდა სტუმრის მისაგებებლათ.

— შუადღე მშვიდობისა, ბატონო!

— გამარჯობა!

— საიდან მობრძანდებით?

— ქალაქიდან. ნამეტანი სიცხეები დაიჭირა და სოფლათ გავლა მომენატრა.

— ძალიან კარგათ გინებებიათ, ბატონო.

— თქვენ რა გვარი ხართ?

— ჩვენ, ბატონო, სარდიონ ქონდაჩაძე განლაევართ.

აჰა! მაშ სარდიონი კიდევ დაქორწილებულა და თეკლე უნდა იყოს ამის ცოლი, იფიქრა შიომ. ამ დროს თეკლემ სკამი მოიტანა.

— დაბრძანდით, მუხლს დაუსვენეთ! მართალია ცხენითა ბრძანდებით, მაზა მაინც დაილალებოდით. უთხრა შიოს სარდიონმა და

ცოლს მოაგონა თავისი მოვალეობა, რომ მას ხელათ სადილი შემზადებინა.

— ნუ აწუხებთ! მე სადილს ვერ მოგეუცდი! ახლავე უნდა წავიდე, თქვა შიომ და ის იყო სკამზე დაშვებას აპირებდა, რომ სახლიდან კენესა შემოესმა,

— იქ ვინა კენესის? იკითხა შიომ.

— მამაჩემი გახლავთ, ბატონო, აგერ ერთ თვეზე მეტია ლოგინათა ჩავარდნილი! საცდელი არაფერი დაგვიკლია,—მკითხავი, სოფლის აქიმები, ზეთის კურთხევა, მოგეხსენებათ ბატონო, სოფლის ჩვეულება, მარა არაფერი გამოვიდა. თან-და-თან უარესათ ჰხდებოდა! სიცხეს უმატებს და ხან-და-ხან კიდევ აბოდებს.

შიოს გულს დანასავეთ გაუარა ამ სიტყვებმა.

— წავიდეთ, ენახთო! იქნება რამე წაადგეს!..

— რაფა, თქვენ „ღობტურობა“ ხომ არ იცით?

— დიან, მე ექიმი ვარ.

— ღმერთო! მომხედე და ესაა! წამოიძახა სარდიონმა.

შიო შევიდა სახლში, სადაც თავის ძველ ნაცნობ ტახტზე მწოლარე დაინახა ავადმყოფი ბიძა.

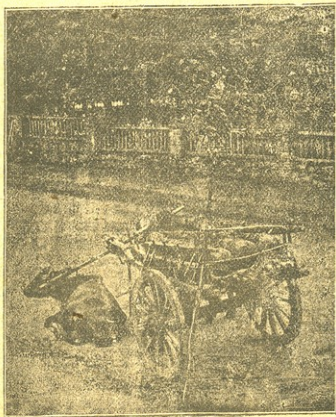
— მამა! „ღობტური!“ — ჩაძახა სარდიონმა მამას.

უკვე გაქალაქებული გრიგოლა ქონდარაძე საშინელ სიცხეში იყო ჩავარდნილი და ზედ კიდევ საბნები ეხურა, არ გაგვიცივდესო! ისეთაც უსინათლო ქობის კარები დაგდული იყო, რაც უფრო სულს უხუთავდა ავადმყოფს. ჰაერის გასაწმენდათ შიომ საჩქაროთ გააღებინა კარები; ავადმყოფს გადახდა საბნები, რომლებიც საჭირო არ იყო და წყლით დასველებული ტილოები შემოაფინა თავზე; სველი ტილოთი ამოუწმინდა თეალები და ავადმყოფიც თითქო მოსულიერდაო. ამ დროს თეკლემ შემწვარი ქათამი და ცხელ-ცხელი მჭადები შემოაღო და სუფრასე და სარდიონმაც ხელადა ღვინო შემოაღო ზედ.

— დრო აღარ არის! ავადმყოფს ექიმობა უნდა! — თქვა შიომ: — როგორც მე მიყურეთ, ისე მოუარეთ ჩემ მოსვლამდის და მეც მა-

ლე მოვალ. შიომ თეხზე დალია ერთი ჭიქა ცივი ღვინო, საჩქაროთ მოახტა ცხენს და გაეშურა ქალაქისკენ წამლებზე. მეორე დღეს, წირვის დროზე, შიო უკვე თავს ადკა ბიძას და გულმოდგინეთ ეკმობდა მას. ორ კერას შემდეგ გრძნობაზე მოსული და თითქმის ნახევრათ გამომრთელებული მოზუცი გრიგოლა თავის თვალებს აღარ უჯგეროდა და სარდიონსაც სიზმარი ეგონა, როცა მათ ამ გულკეთილ ექიმში გაიცენეს შიო, მათთვის ამ ქამათ მხსნელ ანგელოზათ მოვლენილი.

• დ. თამაშვილი.

პატარა მათხოვარი.

(თარგმანი)

ახლაში თამაშობდა ერთი ბავშვი. უცებ მო-
ჭერს თვალს, რომ ღობესთან ვიღაც მათხოვარი-ბიჭი ატყუხუღებს და შვენიერით გადაშლილ ვარდებსა და სსკ-და-სსკ უვა-
ვილებს შემოცქერის. მიკარდა გულ-მო-
სული და დაუფვირა:

— წაეთრიე მანდუდან, ჩვენ უვავი-
ლებს რას უუერებს!

ზატარა მათხოვარი სიანსნლით გაწითლდა და ის იყო ეძსწვილს გაღანკას, უწირუბდა მაგრამ ამ დროს მიიჭრა მათთან ერთი ღამისა გოგონა. ჯერ ორივეს შესედა და მერე მძას მიუბრუნდა:

— არა გრესკენია, სიკო, რომ ამ ხაწვალ ბიჭს აგრე უვაავრდები? რას გიძაკურს იმითი, რომ ჩვენ უვავილებს უუერებს?

მერე მიუბრუნდა მათხოვარს და დასიმკვიდებლათ უთხრა:

— შენ ცოტა მომიცადე, მე ახლაჲ დაგიურეო უვავი-
ლებსო; ამ სიტყვებით შეგარ ღამისი ღანა და მიუბრუნინა
ზატარა ბიჭს.

საწყელ მთხოვნარს ძლიან გაქნარდა. ძაღლობა გადა-
 უხდა ზატარა ქელს და გასწია თავისთვის.

თორმეტი წელს შემდეგ, იმავე ბაღნაში, სადიღს-უკან,
 ერთი ქალი სეირნობდა თავისი ქმრით. დაინახა, რომ ვი-
 დაც ახალგაზდა სელოსნანი დგას ღობესთან მიუღებელი და
 ხან იმათ შესტყერის, ხან ევაჯილებს. ქალმა თავის ქმარს
 უთხრა:

— ძლიან მიამება სოღმე, როცა დავინახავ, რომ ვამუ-
 ლელ-გამომკვლელები სულ ამ ევაჯილებს შემოატყერინ. მინ-
 და აი იმ კაცს დაუგერიოთ ევაჯილები, შენ რას იტყვი?

ამ სიტყვებით მივიდა ის სელოსნანთან და უთხრა:

— ძგონია თქვენ ჩვენი ევაჯილები მოგწონთ! გინდათ,
 დაგიკრეოთ რამდენხამე?

სელოსნანმა ქელს შესედა და აკანკალებული ხმით უნა-
 სუნა:

— სწორეთ თორმეტი წელიწადია, რაც ამჟამად ადგილს
 თქვენმა ტბა ღმა სიტყვებმა სულ სხვა კაცათ მატყის! იმ
 დღიდან ავიღე ხელი მთხოვრობასე და სწავლას მივეყვი.
 რაც უნდა გაჭარებამი ვყოფილეუევი, თქვენი სრდილობა-
 ნი და ტბილი სიტყვების მოგონებასე გუდიდან დარდი
 მქერებოდა. და ახლა, მართალია მდიდარი არა ვარ, მაგრამ
 ერთი ლეკმა ჰურა მატყს და ჩემი შრომითა ვცხოვრობ.

ამ წოველი გულით წარმოთქმულ სიტყვებზე, მთლათ
 აღელვდა ქალი და თვალებში ცრემლებ-ძარეული ვაბრუნდა
 სასლისკენ.

ლიკიის მკვიდრნი.

(ოგიდიუსი)

ლიკიის თვალ-უწვდენელ და სწორათ დაფენილ ვაკესე
 გადაჭიმულია დიდ მანძილზე ანკარა წყლით სავსე ტბა.
 ტბის შუაგულას ამობურთულია ჰატარბ კუნძული, რომლის
 მშვენიერი მიდამო ძალადი და ახოვანი ლერწმის ხეებითაა
 დაძვენებული. კუნძულის თვალისაჩინო ადგილას მოთავსებუ-
 ლია კოპწია საკურთხეველი ელლინთა დქერთას ლათონას
 სახსოვარათ.

ბერძნების დქრთების მამათ-მთავრის ზევსის მეუღ-
 ლის ჰერასა და ლათონას შორის სრულიად უმნიშვნე-
 ლო საგნის გამო დიდი უსიამოვნობა ჩამოკარდა. ჰერა
 შეტათ ავიწროებდა ლათონას. ლათონა თავისი ორი ჰაწია
 შვილით, არტემისიან და ანალონით, იძულებული შეიქნა
 დაეტოვებინა სამშობლო დელოსი და სხვა ადგილას მოეძებ-
 ნა მეუღრო თავშესაფარი.

საფსუელის გულის შესწავლი ლიკსე დედამიწას ანად-
 გურებდა, როცა ლათონა ლიკიის სასღვრებს მიუახლოვდა.
 ლიკიის დაფენილ მინდვრებზე ლათონამ უპირველეს ყოვ-
 ლისა დაინახა ანკარა წყლით სავსე ტბა, რომლის გარშე-
 მო ლიკიელები ლერწმის ხეებს ჭრიდენ და ერთათ აგრძე-

ეებდენ. გსისავან დაღლილ და დაქანცულთ ელლინთა ღმერთას და მის ორ ზაწიას სხსები წუურვილისავან უმრებოდათ. წელის დანახვისათხანავე ლათონა ტბისაკენ გაეშურა, მავრამ, დასე ლიკიელების გულქვაობას და შეუბრძლებლობას! ლათონას არა თუ წელის დაღვევის ნება არ მიცეს, ზიორიქით მუქართით და ლანძღვა-გინებით სრევა დაუწევს. ბერძენთა ღმერთამ თავსიანი კილოთი შესნივლა ბრასით მორეულ ლიკიელებს: «რბ დაგიძვეუთ, რათ გვიკრძაღვათ დამაშურაღთ წელის სმას! წვალი სომ სასოვადო კუთვნილებაა ისე, როგორც ჭაერი, მსე და სინათლე! ჩვენ სომ ტბის ანკარა წვაღში ბანაობა არ გავკისრასავს! ჩვენ გვიდაღდა მსოლოთ წვაღი დაგველია: ლამის წუურვიღმა მორის გსით დაქანცულთ სიცოცხლე მოგვისწოს! ზირმი ლანძრავის იღაჯი გვიწეღება, ერთი ტვარი წვაღი ჩვენთვის მაცსონებელ ნექტართთ გარღიქცევა, სიცოცხლეს დაგვიბრუნებს! გვეღრებით, თუ მე არა, ეს სავცოღავი ემსწვილები მასეც შეიცოღეთ! ხეღვათ საწულები წუურვილისავან როგორ სავცოღავათ ჭემინვენ, როგორი მუღარებით მოეწერათ თქვენსკენ სამეღათ ხელები!»

ლიკიელების გულქვაობა ვერც ამ თსოვნამ მოაღბო: ივინი ისევე გაბრასებით და სასტიკი მუქართით ერეკებოღენ ტბიდან სავცოღავ ემსწვილებს და მათ დაღლილ-დაქანცულ მშობელს. სრეღიად რომ მოესწოთ ღითონასათვის წელის დაღვევის განსრასავა, ლიკიელებმა შესტოღეს ტბის სიღრმე-

ში და ტბის ფსკერზე ნადები ტალახით ერთიანათ ააძღვრი-
ეს ანკარა წყალი. ლათონამ ასლან-კი ვერ მოითმინა, აღაწე-
რო სეკას ხელები და ღმობიერათ შეთხოვა სეკს: «მად-
ლო ღმერთო, გვედრები ეს სამარცხენო გმირები თავისი სა-
სიხარბო მოქმედებისათვის სამუდამით დასტოვო ამ წუძ-
ში!» ლათონას ვედრება სავსებით აღსრულდა.

ლიკიელები მართლაც ამ დღიდან წყალს არ მოშორე-
ბიან და ტბაში ცხოვრობენ თითქო სსსიამოვნოთაც დაურნათ.
სოჯჯერ ეს ვაჟბატონები ხაეშკებიან წლის სიღამეში, სოჯ-
ჯერ სქმთ ამოსკურბვენ, ამოსკურბებიან წყლის ნაბირას
და ისევ წყალში ხაეშკებიან. ძველებური ხვეულებს წყალშიაც
ვერ დატარგეს. მუდამ ერთი ბეორეს ღანძლვენ და ათრევენ.
ასლან მსოლოთ სმა გამოიკვალეს: უხეიროთ და უღანხოთ
ღღუღამ ჭეიუნეებს წუძში. სახე და შესედელებაც გამოიკ-
ვალეს, კისერი დაუმსხვილდათ და დაუმოკლდათ, სურგი
მწვანე სოლებით დაესერთ, ხოლო მუცელი გაუმსხვილდათ
და გაუთეთრდათ. დღესაც ეს გმირები ლიკიის ტბის წუძში
იმბლებიან, ხოლო «ლიკიელების» ძვეურათ «ბაეეების»
სასეღს ატარებენ.

გაზაფხული და საკურთხილი.

ყველა ღლებს კარ-ფანჯარას,
 ეგვიება გასაფხულსა;
 ყველა ტყეება შის სსიუებით,
 გრძნობს სიამე-სისარულსა!

მარტო ერთი სანურობილე,
 ხუულებრივ, ჩაკეტილა,
 თითქო მისთვის არ არსებობს
 ეს შკენებით სავსე დილა;

და კვლავ სხე ჩამოცტირის;
 კვლავ საშინელ-საწარია:
 მის მდგმურთათვის შხე არ ნათობს,
 ისევე ისე საშიარია!...

დუტუ-შეგრელი.

ძალი და კატა.

ღიდი მეგობრობა ჰქონდათ ერთმანეთში ჩვენს კატას და ძაღლს. ფისუნია და მურია უკველთვის ერთად თამაშობდნენ, ერთი-მეორეს არა სცილდებოდნენ. როცა მურია დასასვენებლად წამოწებოდა, ფისუა უთუთ იქვე უნდა გაჩენილიყო: შეაჯდებოდა ზურგზე და მის რბილ ბეჭანში სვრინს ამოუშვებდა. უველას უკვირდა ამათი მეგობრობა და თან მოელოდნენ, რომ ასეთი მეგობრები ძაღუ წაიკიდებოდნენ. ერთხელ მურიას ნადირობის დროს რაღაც დაეშვებია, და ჰატრონმა მთელი დღით სულაში შეამწუვდია. საბრალო მურიამ ეშუილი მორთო, ციცუნია განუწვეტილად მიდიოდა სულასთან, კნაოდა და დიდათ მოწვენილი დალასლასებდა. სადილს შემდეგ, როცა უველანი სსვა-და-სსვა ოთახებში გავიდნენ, ფისუა სტოლზე შესტა, მოიტაცა ორი ნაჭერი სორცი, გაიქცა ბედისავე და მიწაში ჩამარხა. მერმე მხიარულად მიიბინა მურიას სულას-

თან და ისე შეჭკრუტუნებდა, თითქო იმ სასნიამოვნო ამბავს ეუბნებოდა, თუ როგორ მოიპარა და შეინახა ჰირის სატკბარუნო.

მურიაც ნაწვევტი ეფიით თითქო ჰასუსს ამლეკდა. ეფა-ენავილის საუბარმა ჰატრონის ეურადღება მიიქცია და მურია სულიდან გამოუშვა, რომ დაენახა რა მხიარულებით შესვდებოდენ ერთმანეთს. გამოვიდა თუ არა მურია, კატა და ძაღლი ორივე ბღისკენ გაექანენ. ფისუამ მურია იმ ადგილს მიიქვანა, სადაც ხორცი ჰქონდა ჩამარხული და შეგობრებმა ამ ხორციით ჰირი ჩაიგემრიელეს. ეს ისე ესნიამონა ჰატრონს, რომ კატის დასჯა სრულიად გადავიწყდა.

კახ. იმერელი.

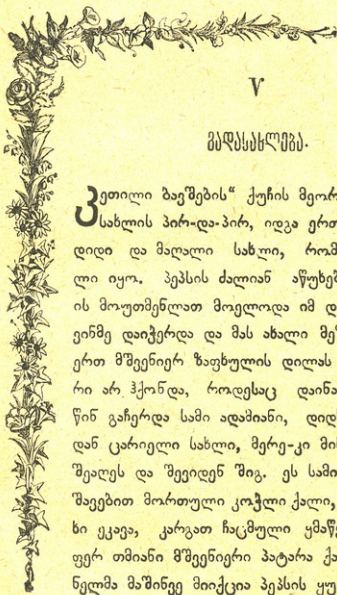

ლექტი ჯენ.

(ჯემისონის მოთხრობა)

(გაგრძელება)

V

მამასხლობა.

კეთილი ბავშვების“ ქუჩის მეორე გვერდზე, მადელონის სახლის პირ-და-პირ, იდგა ერთ სართულიანი, მაგრამ დიდი და მალალი სახლი, რომელიც კაი ხანი ცარიელი იყო. პეპსის ძალიან აწუხებდა ეს გარემოება და ის მოუთმენლათ მოელოდა იმ დროს, როდესაც სახლს ვინმე დაიჭერდა და მას ახალი მეზობლები გაუჩნდებოდა. ერთ მშვენიერ ზაფხულის დღიას მის სინარულს საზღვარი არ ჰქონდა, როდესაც დაინახა, რომ მის ფანჯრის წინ გაჩერდა სამი ადამიანი, დიდხანს ათვლიერეს გარედან ცარიელი სახლი, მერე-კი მის კარებს მიუახლოვდნენ, შეაღეს და შევიდნენ შიგ. ეს სამი ადამიანი იყო ხნიერი, შავებით მორთული კოჭლი ქალი, რომელსაც ხელში ჯოხი ეკავა, კარვით ჩაცმული ყმაწვილი კაცი და ოქროსფერ თმიანი მშვენიერი პატარა ქალიშვილი. ამ უკანასკნელმა მაშინვე მიიქცია პეპსის ყურადღება, რადგანაც სა-

შინლათ გაიჩერდა ყველა იმ ბავშვებისაგან, რომლებიც პეპსის თა-

ვის სიცოცხლეში ენახა; ბავშვის თეთრი კაბა, შავი აბრეშუმის სარტყელი და ფართე კიდევებიანი ჩაღის შლიაბა—ყველა ეს განსაკუთრებული კობტა იყო და საოცრათ უზღებოდა ფერმიხდილ და ნაზ პატარა ქალს; ყოველი მისი გამოხედვა, ყოველი მიხერა-მოხერა ძალა უნებურათ იზიდავდა მაყურებლების ყურადღებას და მათ თანაგრძნობას. პეპსიმ მაშინვე შენიშნა, რა გამხდარი და დასუსტებული იყო ბავში, რა გამოუთქმელი მწუხარებით გამოიყურებოდნენ მისი დიდი, ლურჯი თვალები, რა ტანჯვა იხატებოდა მთელ მის პატარა ნაზ სახეზე—და თვალი ვეღარ მოაშორა მას. შეეხებინა ქალს ხელი ეკიდა ბავშვისთვის; ბავში ძლიერს ადგამდა ფეხებს, ხშირათ ბორძიკობდა ახალი ნავეათყოფარისავეით და წამდაუწყუმ უკან იხედებოდა რაღაც ვიწრო და მაღალი კალათის დასათვალიერებლათ, რომელიც წითელ თმიან ყმაწვილ კაცს ეკირა ხელში.

როდესაც სამივე სახლში შევიდნენ—პეპსის თვალი აღარ მოუშორებია შესაველ კარებისათვის; მას საშინლათ უნდოდა, ერთხელ მაინც მოეკრა კიდევ თვალი მწუხარე და ლამაზ პატარა ქალიშვილისათვის. ის დარწმუნებული იყო, რომ, დაათვალიერებდნენ თუ არა სახლს, ყველა ისევ გარეთ გამოვიდოდნენ, მაგრამ შეცდა; წითელ თმიანმა ყმაწვილმა კაცმა სახლში ყველა ფანჯრები გააღო და საზოგადოთ ისე დაიქირა თავი, თითქო თავის საკუთარ ბინაზე ყოფილიყოს. შეეხებინა ქალმა შავი პირბადიანი შლიაბა მოიხადა და ბავშვის ფართე კიდებიან შლიაბასთან ერთათ ლურსმანზე ჩამოჰკიდა, ფანჯრის მახლობლათ. პატარა ქალი-კი, რამდენსამე წამს შემდგე, განის აიფანზე გამოვიდა და იქ გაჩერდა; ხელში რაღაც ეკავა; პეპსის უნდოდა გეგო, რა იყო ეს რაღაც, მაგრამ თუმცა ძალიან ბევრი იტრიალა თავის საეარძელში, ძალიან ეცადა ზევით წამოწეულიყო და გაერჩია უცნაური საგანი, რომელსაც ბავში გულში იხუტებდა—ვერაფრით ვერ მიაღწია თავის მიზანს.

— მგონი, კნუტია!—ბუტბუტობდა თავისთვის პეპსი.— ან და პატარა ლეკვი! მაგრამ არა! არც ლეკვია! ფრინველი უნდა იყოს!

მგონი ფრთებს აფთქრიალებს! მაგრამ რა ფრინველი უნდა იყოს ასეთი ახირებული მოყვანილობის? მერე რამხელაა!

ამასობაში უცნობა ბავში კიბის პირველ საფეხურზე ჩამოჯდა, სიყვარულით მიიხუტა გულზე ფრინველი და მის ფრთებს ნახათ სწორება დაუწყო.

— უთუოთ იქირავეს ეს სახლი!— გადაწყვიტა პეპსიმ.— ღმერთო! რა ბედნიერი ვიქნები, თუ მართლა აქ დადგენ!— სიხარულით დაატანა მან.

ამ დროს ეტლის ხმაურობა მოისმა და სახლის შესავალ კარებთან დიდი ზანღუკებით მთლათ დატვირთული ფურგონი გაჩერდა. ამავე დროს პეპსის ოთახში „თაგუნა“ შემოვიარდა; პატარა ზანგის ქალის სახეზედაც აღტაცება იხატებოდა; მეტი სიხარულით სიცილი ვეღარ შეეკავებინა და მისი შავი თვალები და საოცარი თეთრი კბილები მხიარულათ ელვარებდნენ შავ სახეზე.

— მის *) პიპ! მის პიპ!— სწრაფათ დაიწყო მან.— ჩვენ პირდაპირ რომ სახლია— გაქირავედა! დღეს გადმოდიან მდგმურები! შაგებიანი ქალი, ყმაწვილი კაცი და პატარა ბავში. ბავშს ყვითელი თმა აქვს და ხელში გრძელ-ფეხა ბატი უკავია. უთუოთ ძალიან უყვარს, სულ არ იცილებს!

— კაი, კაი, გეყოფა, „თაგუნა!“— შეაწყვეტინა პეპსიმ, რომელიც გატაცებული იყო ფანჯარაში ყურებით.— შენ გგონია, შენს მეტს თვალები აღარაეისა აქვს? მეც-კი ვხედავ, რომ მდგმურები გადმოდიან! წადი, ის გირჩენია, სამზარეულო მიალაგე! საცაა, დედა დაბრუნდება!

— მივალაგე, ყველაფერი მივალაგე, მის პიპ!— მიუგო „თაგუნამ“. — ის იყო დასასვენებლათ გამოევი ქუჩაზე და დაეინახე, რომ ჩვენ კარების წინ რომ სკამეიკაა— სულ მთლათ ერთიანათ გასერილია! არ შეიძლება, მის პიპ, ახლა გაერეცხო?

*) „მის“ ინგლისურათ ახლგაზღა ქალბატონს ნიშნავს.

ლიან ადრე ადგა და თავისი ხელით გარეცხა ქუჩის სკამეიკა თავისი სახლის წინა.

— ვაი, აბა ლარიბები ყოფილან! — ამოიხზრა პეპსიმ — ეინ იცის, იქნება არც კარგი მორთული სასტუმრო ოთახი ექნესთ!

ცოტა ხანს შემდეგ მარჯვენა ფანჯარაზე ფარდა აიხადა და შიგთეთრ ქაღალდზე ოქროსფერი და წითელი ასოებით დაწერილი, მოოქრულ ჩარჩოში გაკეთებული განცხადება გამოჩნდა. განცხადებაზე ფრანგულათ ეწერა:

Blanchisseuse de fin, et confections de toute sorte. ქვევით კი ედრასტის ხელით შეცდომებით ინგლისურათ იყო მიწერილი:

აქ წმინდა საცვალი ირეცხება, და შეიძლება ყველაფრის შეკეთა

ამ მშვენიერი განცხადების წაკითხვას შემდეგ პეპსიმ შენიშნა შუა ოთახში რამდენიმე სტოლი, რომლებზედაც დალაგებული იყო არშიები და ქისაიის ნაჭრები, ბეშების მშვენიერი, მდიდრულათ მორთული კაბებით საესე კალოფები, ქალების საყელოები, მანქეტკები, ყელსახეები და ცხვირსახოცები, აგრეთვე ყოველგარი საცვალი, წმინდა ტილოსი და ბატისტის. ფანჯარასთან ცოტა უფრო ახლოს ცალკე მაგიდაზე დაწყობილი იყო ძაფები, ყოველგარი ფოლაქები, ლენტები, ზორნები, ყველა წერილმანი, რაცკი ქალს ესაჭიროება ხოლმე.

დალაგა თუ არა ყველაფერი, ჟოზენმა კმაყოფილებით მიიხედ-მოიხედა. მხოლოდ ახლა ამოისუნთქა თავისუფლათ ახალგაზდა ლედის გრეტნაში სიკვილს შემდეგ და მხოლოდ ახლა იგრძნო, რომ მისი მდგომარეობა საშიში აღარ იყო. ყველაფერი სწორეთ ისე მოეწყო, როგორც ედრასტი ამბობდა; ახალგაზდა ლედა ბერჟერონების სასაფლაოზე განისვენებდა, შეილიკი ნამეტანი პატარა იყო, რომ რისამე მოყოლა შეძლებოდა თავის ოჯახზე; მას თავისი ღვდ-მამის სახელი და გვარიცკი არ ახსოვდა, ისე უმტყუნა მახსოვრობამ საოფლის შემდეგ; საზოგადოთ ბევრი ძალიან გამოიც-

ვალა; არაფერი არ იზიდავდა მის ყურადღებას, ცისფერი ყანჩის გარდა, რომელსაც ერთი წამითაც არ იცილებდა. გრძნობდა თუ არა ის, რა უბედურება დაატყდა თავზე, წუხდა თუ არა დედის სიკვდილს—ჟოზენმა არ იცოდა. პირველ დღეებში, როცა გრძნობაში მოვიდა, პატარა ლედი ჯენი სულ ტიროდა და დედას კითხულობდა, ჟოზენი ამშვიდებდა და არწმუნებდა, დედა ცოტა ხნით სხვაგან წაეიდა, შენ ჩემთან, „დედა პოლინასთან“ დაგტოვა და დაგიბარა, რომ ყველაფერი დამიჯერო და გამიგონო. ლედი ჯენი დამშვიდდა, აღარაოდეს აღარ ახსენებდა დედას, თუმცა არც „დედა პოლინას“ ეთეისებოდა, რაღაც ურწმუნოთ მიჩერებოდა მის მზიარულ, მოლიმარ სახეს და არაოდეს არ ელაპარაკებოდა მას. ცხადი იყო, რომ ბავშვს ერთი სიტყვაც არ ჯეროდა ჟოზენის ნათქვამიდან, მაგრამ ისე დასუსტებული იყო ავთამყოფობისაგან, რომ ბევრი ფიქრი არ შეეძლო და ვერაფრით ვერ გამოერკვია, რა შეეძთხვა და რა მდგომარეობაში ჩავარდა. ის თითქმის არაოდეს არ იცინოდა და ძალიან იშვიათათ ტიროდა; მუდამ ჩუმათ და დაფიქრებით იყო, არავის ხელს არ ახლებდა და თითქოს ვერც-კი ამჩნევდა ყველა იმას, რაც მის გარშემო ხდებოდა.

VI

ლედი ჯენი მემოზარს მოულოვს.

პირველ ხანებში, ლედი ჯენის დედის სიკვდილს შემდეგ, ჟოზენმა ნება არ მისცა ეღრასტს დარჩენილი ქონებისათვის ხელი ეხლო; — ცოტა მაინც მოეთიშინათ! — ეუბნებოდა ის შეილს. — ვინ იცის, იქნება ნათესავეებმა ძებნა დაუწყონ, კარზე მოგვადგენ... მაშინ ხომ ანგარიშს მოგვთხოვენ... იფიქრებენ, რომ გავცარცვეთ... ზანღუკებს თუ არ გაეხსნით — მაშინ-კი ჩვენზე იქვის ალყის ნება არა-

ვის ექნება... წინააღმდეგ, ყველა იტყვის, რომ ჩვენ ქრისტიანულათ მოვიქცით, დედას ვუფლიდით, მერე ჩვენ სასაფლაოზე დამარხეთ, შეიღ-კა ჩვენს ოჯახში ბინა გავუჩინეთ... მაშინ კარგათაც დაგვასაჩუქრებენ...

ელრასტს კარგათ ახსოვდა, რა ბედი ეწა მამა მისს კანონის ბრკყალვებში ჩაეა'რნით, ძალიან ეშანოდა თითონაც ისე არ დამართნოდა— და ამიტომაც დედის რჩევა დაიჯერა. გულმოდგინეთ დაიწყო მან კლუბში სიარული და ყველა გაზნებების თვალის დევნება, მაგრამ არსად არ იყო არც ერთი სიტყვა დაკარგული ახალგაზდა ლედის და მისი პატარა ქალის შესახებ. ცასფერი ყანჩის განცხადება ამ დროს აღარ იბეჭდებოდა.

გაიარა ექვსმა კვირამ. დედა-შვილი დარწმუნდნ, რომ საშიში აღარა იყო-რა, დამშვიდდნ და შეუდგნ თავის განზრახვების სისრულეში მოყვანას. აპკეარათ გადასახლდნ ისინი „კეთილი ბავშვების“ ქუჩაზე. ახალგაზდა ლედის ნიეთებს შორის ჟოზენმა ნახა ინგლისურ ენაზე დაწერილი წერალებით გატენილი პატარა ყუთი; მან გადაწყვიტა ამ წერილებიდან გავგო ლედი ჯენის ეინაობა, მაგრამ ინგლისურის კითხვა კარგათ არ იცოდა, წერილების ეისმესთვის ჩვენება-კი—ეშინოდა... ამიტომ ჯერ ჯერობით ყუთის შენაზვა არჩაა... ერთ საღამოს, როცა ჟოზენი სხეგან წაეიდა, ელრასტმა მოძებნა ეს ყუთი და ცეცხლში დაწვა ყველა ქალაღდები, რაც-კი ნახა.

დარჩენილი ნიეთებით ჟოზენმა მალაზიის გახსნა გადაწყვიტა. ბავშვის ტანისამოსებში მან ამოარჩია უფრო უბრალო და ყოველღლე სატარებელი ტანსაცმელი, ყველაფერი დანარჩენი-კი გასაყიდათ გადადვა; ასევე მოექცა მიცვალვებულ—ლედის ტანისამოსსაც: ყველაფერი საუკეთესო გასაყიდათ გადადვა, დანარჩენი თავისთვის გამოიყენა.

მაგრამ ჟოზენი სრული მოსვენებული მაინც ვერ იყო, როცა სხვის ზანღუკებიდან ამოღებულ ძვირფას საცეალს და ნიეთებს მაგიღებზე აწყობდა და გასაყიდათ ამზადებდა; მას ეშინოდა პატარა ლედი ჯენ

ნის, ეშინოდა, ვაი თუ ბავშვა იცნოს ყველა ეს და ჩხუბი ამიტუნოსო. ამიტომ ის მოუთმენლათ ელოდა იმ დილას, როდესაც ლედი ჯენი პირველათ ნახავდა მორთულ მაგიდებს...

ეს დილაღ დადგა. ლედი ჯენი ადგა და გამოვიდა თავისი ოთახიდან ფერმიხდილი, და გაწეწილი, შეუყვრელი კაბით, თავისი ცისფერი ყანჩით ხელში... ის განის კარებისკენ წავიდა და აივანზე გასვლა დააპირა; დიდი ოთახისკენ, სადაც მაგიდები იყო მოფენილი და რომლის კარებთანაც მას ქოზენი უცდიდა—ბავშს არც კი მიუხედნია.

— მოდი აქეთ, ლედი, კაბას შეგიკრავ! — დაუძახა მოთმინებიდან გამოსულმა ქოზენმა. — მაგხელა ქალი ხარ და არა გრცხვენია, თმის დაბარცხნაც არ შეგიძლია შენით! საღ უნდა გსდიო კულში, მე უშენოთაც ბევრი საქმე მაქვს! — და ქოზენმა ბავშვის გრძელ, ოქროსფერ ხუჭუჭ თმას ბარცხნა დაუწყო.

ლედი ჯენი ზანტათ მიბრუნდა მაგიდებისკენ და უცებ გულმოსულათ წამოიძახა:

— ეს დედას ყუთია! როგორ გაბედეთ ამის წაღება? — და მან უცებ სტაცა ხელი ვერცხლის ლამაზ და ძვირფას ყუთს, მიიხუტა ის გულში და თავისი ოთახისკენ გაიქცა.

ყუთი მთელი დღე არ მოუშორებია, საღამოს რომ დაწვა, ლოგინშიდაც კი ჩაიტანა. ქოზენს ამისთვის თითქოს უჭრაღლებაც არ მიუქცევია; მხოლოდ როცა ბავშს ჩაეძინა, მაშინ მიუახლოვდა ის მის ლოგინს, გაუხსნა პატარა თითები, გამოაცალა ყუთი და შორს გადაშალა.

— თვალითაც აღარ დაეანახებ! — გადაწევიტა მან. — რა ექნა, მყიდველებთანაც რომ ასე ჰქნას! მხოლოდ მაშინ მოვიხევენებ, როცა ყველა იმას, რაც ამის დედას ეკუთვნის, თავიდან მოვიშორებ, გაეყიდი!

— დღეს ეს მეზუთე მყიდველი შევიდა ქოზენტან! — ამბობდა ერთ დილას პეპსი. — და არც ერთი ხელცარიელი არ გამოსულა!

— ბავშვები, ბავშვები როგორ ეხვევიან მის სახლს! — თქვა შავმა „თაკუნამაც“, — მაგრამ ისინი მყიდველები არ არიან. ისინი სულ იმ პატარა ქალს და მის ბატს უყურებენ.. საწყალი ბავში! სულ მარტო ზის ხოლმე აივანზე და სულ თავის ბატს ეფერება! უთუოთ ძალიან მოწყენილია!

— როგორ მინდა იმ ბავშვის და მისი ფრინველის ახლო ნახვა! — ამოიოხრა პეპსიმ.

— ქუჩის ბავშვები აშობენ, მის პიპ, რამ ის ფრინველი — თევზია! *) — თქვა ისევ „თაკუნამ“ — მაგრამ მე მგონია, რომ ცრუობენ. თევზს რა უგაფს, ნამდვილი ბატია!

— წადი, მადი ლობესთან და უთხარი იმ ბავშვს, რომ ძალიან მინდა მისი და მისი ფრინველის ნახვა. — უცებ მიუბრუნდა თაკუნას პეპსი. — უთხარი, რომ მოვიდეს აქ... თუ მოვა — დაშაქრულ ნიგოზს ვაჭმევ.

თაკუნა მაშინვე გაეარდა ქუჩაში, მაგრამ იმდენ ხანს იღვა ლობესთან სხვა ბავშვებთან ერთად, რომ ბოლოს მოთმინებიდან გამოსულმა პეპსიმ გულმოსულად დაუძახა, შინ დაბრუნდით. თაკუნა მარტო დაბრუნდა.

— არ მოდის! — შორიდანვე დაუძახა მან თავის ქალბატონს. — არაფრით არ მოდის! მიუხეუტებია თავისი გძელფეხა ბატა, უსვამს ხელს, არაფერს ლაპარაკობს და ისე იყურება, ბუსავეით. ეტყობა, ძალიან ჯინიანი უნდა იყოს. „დაშაქრული ნიგოზი არ მინდაო“, ასე თქვა. არ უნდა! როგორ შეიძლება, ადამიანს რომ დაშაქრული ნიგოზი არ უნდოდეს? არ უნდა! უცნაურები არიან ეს თეთრი ბავშვები! — და თაკუნა სამზარეულოში წავიდა, თან სულ იმას ბურტყუნებდა, რა ჯინიანები და რა უცნაურები არიან თეთრი ბავშვებიო.

მთელი დღე ელოდა პეპსი თავის პატარა მეზობელს; მას იმედი ჰქონდა, რომ ბოლოს და ბოლოს პატარა ქალი მაინც მოვიდოდა, მაგრამ ეს იმედი არ უმართლდებოდა.

*) ინგლისურად „თევზის და ყანჩის სასული კრთმანეთს ჩამოჰკავს.

შის გამხდარ და ფერმიხილ სახეს მწუხარეთ მოელვარე ლურჯი თვალები ანათებდენ, მის ლამაზ პატარა ტუჩებზე ნაზი ღიმილი კრთოდა.

ორივე ხელებით ასწია ლელი ჯენმა ზევით თავისი ცისფერი ყანჩა და სცადა პეპსის ფანჯრის მოაჯირზე შეესვა ის. ამ დროს მან დაინახა, რომ პეპსი გაკვირვებით მიჩერებოდა და ზრდილობიანათ, წყნარი ხმით მიმართა მას.

— თქვენ ტონის ნახვა გინდოდათ, არა? აი, მოვიყვანე!
ამაირათ გაეცნენ ერთმანეთს ლელი ჯენი და პეპსი.

VII

პეპსისთან პირველადი მისვლა.

3ირველ წამს პეპსი მთლათ გაშტერდა სიხარული და გაკვირვებისაგან, თავის ფანჯრის წინ რომ ეს მშვენიერი ბავში დაინახა, მხოლოდ რამდენსამე ხანს შემდეგ გამოერკვია და მოახერხა ხმის ამოღება.

— მე მეგონა, რომ აღარ მოხვიდოდით!— თქვა მან.— „თაგუნამ“ მითხრა, არაფრით არ მოდისო. მთელი დღე გელოდით...

— და აი, მეც მოვედი, რომ გაჩვენოთ ჩემი ტონი, სანამდის დასაძინებლათ გამგზავნიან...— ღიმილით უბასუხა ლელი ჯენმა.— აი, ასე დაეიკავებ, თქვენ-კი უყურეთ.— და პატარა ქალი ფეხის ფრჩხილებზე შედგა, რომ ფანჯარას მიწედნოდა და ზედ დაეჯინა ცისფერი ყანჩა.

— მოიცადეთ, მოიცადეთ!— მზიარულათ შეაჩერა პეპსიმ.— თაგუნას ვეტყვი და შემოსავალ კარებს გაგიღებთ. ის არა სჯობია, რომ ოთახში შემოხვიდეთ?

თაგუნამ, რომელიც კარებთან იყო ყურ-მოგდებული, იმ წამსვე

გაალო შესავალი კარები. ლედი ჯენი შემოვიდა იმ ოთახში, სადაც თანჯარასთან პეპსი იჯდა.

— ოჰ, რა ლამაზათაა მართული თქვენი ოთახი! — ამოოხერით წამოიძახა ბეჟმა. — რა მიხარია, რომ მოვედი! ციკუნია ხომ არა გყავსთ?

— ციკუნია? პატარა კატა? — ღიმილით ჰკითხა პეპსიმ, რომელიც ალტაცებით მიჩერებოდა ლამაზ ბეჟს და ცისფერ ყანჩას. — არა, საუბედუროთ კატა არა მყავს.

ლედი ჯენმა ყანჩა ძირს ჩამოსვა, დაიკავა ხელში წერილი ბაწარი, რომელიც ყანჩის ფეხზე შემოკრულ თასმაზე იყო მობმული და თანაგრძნობით დაუწყო ყურება პეპსის უსწორ-მასწორ მხრებს და ზურგს. პეპსის და თავუნას-კი თვალი ვერ მოეშორებინათ გრძელფეხა ფრინველისთვის, რომელიც სასაცილოთ ხტუნადა და იატაკის ჯურღმულეებში ჩარჩენილ აფურის ნამტვრევებს კენკადა.

— მის პიპ! მის პიპ! — ალტაცებით და ტაშის კვრით ყვიროდა თავუნა. — შეხედეთ, ერთი შეხედეთ ამ უცნაურ ჩიტს! მართლა რომ ბატი არ ყოფილა! რა ლამაზი ფრთები აქვს! რა მშვენიერი კული!

— იცით, ტონის სულ ყველაფერი ესმის, რასაც მე ვეტყვი ხოლმე! — თქვა ლედი ჯენმა და მიანათა პეპსის თავისი დიდი, ლურჯი თვალები. — აჲ, თუ გინდათ დაფუძახებ... და მაშინვე მოიბრუნს ჩემთან!

ამ სიტყვებთან ერთად პატარა ქალმა ჩატივით დაიწრობინა და მერე ხმა-მალლა დაუძახა ფრინველს:

— ტონი! ტონი!

ყანჩა მობრუნდა, მიაპყრო თავის პატარა ქალბატონს რგვალი, შავი თვალები, ააფთქიალა ფრთები და გაეშურა მისკენ.

— შეხედეთ! შეხედეთ! — ალტაცებით ისევ აყვირდა თავუნა. — გაიგონა, მორბის! ჩემ სიციოცხლეში არ მინახავს ამისთანა ჩიტი! გარეულია?

— არა! მოშინაურებულია, თუ არა აქამდის გამიფრინდებო-

და!—მიუგო ლელი ჯენმა და სიყვარულით გაღუსვა თავისი პატარა ხელი მეგობარს თავზე.—ეს ცისფერი ყანჩაა. აქ არაფის არა ჰყავს ასეთი ყანჩა!

—ცისფერი ყანჩა!—გამეორა პეპსიმ.—ჩემ სიცოცხლეში არ გამიგონია და არც მინახავს მაგგვარი ფრინველი!

—ჰოო! ხომ ეეუბნებოდლი ბავშვებს, თეევი არ არის-თქო! აი, თუ მართალი არ გამოედექი! —შეაწყვეტინა პეპსის სიტყვა თავუნამ.—რას არ მოიგონებენ! ყანჩა—თეევიაო!—და თავუნამ გულით გაღიხარხარა.

ლელი ჯენს ძალიან ეწყინა თავისი მეგობრის ასეთი შეურაცხყოფა; მან აიყვანა თავისი ტონი, მიიხუტა გულზე და წასასვლელათ მოეშადა.

—არა, არა, ნუ მიღიხართ!—წყენით წამოიძახა პეპსიმ.—თავუნა, გაათაეებ თუ არა შენ სულელურ ხარხარს! მოუტანე ახლავე სკამი ჩემ პატარა სტუმარს და გაეთრიე სამზარეულოში!

თავუნას არაფრათ იამა ასეთი ბრძანება, მაგრამ სხვა რა ღონე იყო, გაბუტვით გავიდა ოთახიდან. ლელი ჯენმა მოიცილა მანამდის, სანამ შეემა პატარა მოსამსახურემ კარი გაიხურა, მერე ჩამოაშვა ძირს ტონი და პეპსის პირდაპირ სკამზე აპოტინდა.

—მადლობა ღმერთს, წაეიდა ის პატარა მაიჰუნი!—მხიარულათ თქვა პეპსიმ.—აი, ახლა შევეციძლით თავისუფლათ ელაპარაკოთ, ხომ ვესმისთ რასაც გეუბნებით? მე კარგათ ვერ ელაპარაკობ ინგლისურათ.

—ნუ გეშინიათ! ყველაფერი, რასაც თქვენ ლაპარაკობთ, ძალიან კარგათ მესმის... და ძალიანაც მიყვარხართ.—მიუგო ლელი ჯენმა.

—რა მიხარია!—მართლა სიხარულით წამოიძახა პეპსიმ.—ვერ წარმოგიდგენთ როგორ მინდოდა, რომ თქვენ ჩემთან მოსულიყავით. მართლა, ეს მითხარით, ჟოჰენი თქვენი რა ნათესაეია?

—ის მართო „ღეიდა პოლინა“, სხვა არაფერი!—მიუკო ბავშმა.

— ძალიან გიყვარსთ მე რე დეილა პოლინა?—ჰკითხა პეპსიმ.

— სულ არა!—მოკლეთ ნიუკო ლედი ჯენმა.

— რატომ? გლახათ გექცევით, თუ?

ბავშმა ხმა არ ამოიღო, მხოლოდ დაკვირვებით მიაპყრო თვალები პეპსის, თითქო უნდოდა ეგრძნობინებინა მისთვის, ამაზე ლაპარაკი ჩემთვის სასიამოვნო არ არისო.

— უდევოთ ძალიან მოწყენილი ხართ, არა?—სხვა საგანზე გადაიტანა ლაპარაკი პეპსიმ.

ლედი ჯენმა არა უპასუხა-რა.

— დედა თქვენი სადმეა წასული? — ისეე ჰკითხა პეპსიმ.

— დეილა პოლინა ამბობს, სხვაგან წაიდა და მალე დაბრუნდებაო, მაგრამ მე ეს არ მჯერა! — უპასუხა ბავშმა და მისმა ნახმა სახემ მწუხარე, დაღონებული გამომეტყველება მიიღო. — მე მგონია, რომ დედა მამასთან წაიდა. მამა ღმერთთანაა, ცაში. დედა სულ მოწყენილი იყო უიმიოთ, ტიროდა, წუხდა, მამა რომ არ ბრუნდებოდა... და ახლა უთუოთ თითონაც მასთან წაიდა. ოჰ, რატომ მეც არ წამიყვანა! მეც ისე მენატრება მამას ნახე! და ისე მომწყინდა მათი ამდენ ხანს ცლა!..

ბავშმა ღრმით ამოიოხრა და ზეერთ, ცისკენ, აიხედა.

პეპსის თვალღებზე მოულოდნელმა ცრემლებმა იელვეს და მან თავი მიიბრუნა, რომ მის პატარა სტუმარს არა შეენიშნა-რა

— ცაში ყოველ ღამე ეარსკვლავები აინთება ხოლმე! — წყნარათ, დაფუკრებით განავრძო ბავშმა. — როგორ გვინათ, მიყურებენ თუ არა მე იქიდან დედა და მამა? უთუოთ ძალიან მზიარულათ არიან იქ, ღმერთთან, რომ აქ აღარ ბრუნდებიან! დაივიწყეს უთუოთ თავისი პატარა ლედი ჯენი!

— მაშ თქვენ ლედი ჯენი გქვიათ? რა ლამაზი სახელია! — შენიშნა თვალ ცრემლიანმა პეპსიმ. — როგორ ლაპარაკობთ მგას, განა შეიძლება, რომ თქვენ ვინმემ დაგივიწყოსთ, განსაკუთრებით დედამ ან მამამ? არა, მაგრამ არ უნდა იწუხოთ... რა არის, ყოველთვის ავ-

რე მოწყენილი რომ ხართ, თქვენ ჩიტთან ერთათ სულ რომ აივანზე დადინართ? როცა დაინახათ, რომ თქვენ დეიდას არა სცალია, მყიდველებთან ლაპარაკში არის გართული, — წამოდით ხოლმე ჩემთან, ტონიც წამოიყვანეთ. მე სხვა-და-სხვა კარგ წიგნებს წაგიკითხავთ, გაყურებინებთ, როგორ ვფუცქენი და ვშაქრავ ნუშს და ნიგოზს... ახლა-კი მიამბეთ, საიდან იშოვეთ ეგ ყანჩა? ეინ მოგცათ?

— ერთმა დიდმა ბავშვმა, ვაგონში. დედამ ნება მისცა და იმან მაჩუქა ტონი. დედას მაშინ ისე ძალიან არ ტკიოდა ჯერ თავი, ლაპარაკი შეეძლო... მერე-კი ვეღარ ლაპარაკობდა...

— დედოფალები არა გაყავსთ? — ჰკითხა პეპსიმ, რომელმაც შენიშნა, რომ ბავშვის სახე ისევე დალონდა.

— სახლში ბევრი დედოფალები მყავდა... მაგრამ არც ერთი არ წამოგვიყვანია, სულ იქ დაეტოვეთ... დეიდა პოლინა დამპირდა, გიყიდო, მაგრამ ჯერ არ უყიდნია...

— მე გაგიკეთებთ მშენიერ დედოფალას... მე პატარა ბიძაშვილები მყავს, და წრეულს იმათ ერთი ათი დედოფალა-კი გაუუკეთებ და ვაჩუქებ... იმათი გვარი — პეშუა. პეშუ ბიძა ჩემია, მისი ცოლი — ჩემი ბიცოლაა — ბევრი შვილები ჰყავსთ... უფროსი, მარი, დიდი ქალია, საცეკვაო საღამოებზე დადის კიდევ... მეორე შვილი — ტიბურცია, მესამე — სოფიო, მერე — ანეტა და კიდევ რამდენიმე უნცროსი... ყველა ისეთი კარგი, მზიარული და კეთილი ბავშვები არიან... ბიძია პეშუ რძეს ჰყიდის და იმით ირჩენს თავს... „ფრანგების“ კუჩაზე დგანან, ქალაქს გარეთ... დიდი სახლი აქვსთ და სახლის წინ — მშენიერი ბაღი... ბაღში ბევრი ხესილებია, ყვავილები... მამას სიკვდილს შემდეგ მარტო ერთხელ ვიყავი იმათსას, დიდი, დიდი ხანია მას აქეთ... მაშინ ასე ძალიან არ მტკიოდა ზურგი...

— ახლა-კი ძალიან გტკივთ? — შეაწყვეტინა ლედი ჯენმა, და თანაგრძნობით მიიბრუნა პეპსისკენ თავისი დალონებული სახე.

— ჰო, ხანდახან ძალიან მტკივა! შეხედეთ, უკან კუზი მაქვს... დიდი ხანი არ არის, რაც ამომივიდა, და საშინლათ მტკივა, როცა

გაინძრევი... ამიტომ ვერსად დავდივარ ეტლით, ფეხით-კი არ შემიძლია, რადგანაც ძალიან სუსტი ფეხები მაქვს... ყველაფერზე უფრო-კი—ზურგი მტკივა...

— რატომ გეტკინათ? — ისევე თანაგრძნობით შეეკითხა პატარა ქალი.

— ხერხემალი მაქვს გატეხილი, ექიმები ამბობენ, რომ ვერაოდეს ვერ მოვრჩები. მე დიდი ხანია შეეჩვიე ჩემ აყათმყოფობას... — მიუვო პეპსიმ და მის პირზე მკრთალი ღიმილი ათამაშდა. — სანამდის მამა ცოცხალი იყო — მე ძალიან ბედნიერი ვიყავი... მამა ჩემი — ცეცხლის მქრობელი იყო, ერთ დღეს გადმოვარდა სახლის სახურავიდან და მოკვდა. მე მაშინ სულ პატარა ვიყავი, მაგრამ მაინც კარგათ მახსოვს ყველაფერი... მახსოვს, როგორ დავყავდი ხოლმე მამას ხელში აყვანილი, მახსოვს როგორ დავდიოდით ბიძია პეშუსთან და ბიცოლა მოდისთან იმისი პატარა ეტლით... ისეთი ლამაზია ის ეტლი! ორი დიდი ბარბალი აქვს და წითლათ არის შეღებილი... წინ ორი დიდი, თქვენსიმალე ქოთანნი დგას ხოლმე, რძით საესე... უკან ეტლს გადმოსახურავი აქვს, რომელსაც წვიმაში გადმოხურავენ ხოლმე... ვერ წარმოიდგენთ, რა მშვენიერებაა იმ ეტლში ჯდომა! რომ ჩაჯდები და წახვალ — გრილი, სასიამოვნო ნიავი პირა-და-პირ სახეში გიქრისთ... ასე მგონია, ახლაც-კი ვგრძნობ იმ ნიავს! — და პეპსიმ თავი ზევით ასწია და თვალები დახუჭა, თითქო მართლა გრძნობდა ნიავს, რომელიც სახეში უქროდა. — რძე! მერე რძე რა მშვენიერი აქვსთ! როცა მომწყურდებოდა — ბიცოლა მიღი მაშინვე ჩამომისხავდა ჭიქაში და დამალევიებდა! უთუოთ ერთხელ და ერთხელ თქვენც წავიყვანსთ თან და თითონ ნახავთ ყველაფერს, მათ სახლსაც, ბაღსაც, ეტლსაც...

პეპსის ნაამბობმა ცხადათ დაუყენა ლედი ჯენს თვალ წინ მისი უწინდელი ცხოვრება პრერიებში, გაახსენა ყველაფერი, რაც კი მაშინ თავზე გადახდენოდა... ბავშვის სახე გამოცოცხლდა, დიდი ლურჯი თვალეები გაუბრწყინდნ...

— იცით! — უცებ შეაწყეტინა მან პეპსის სიტყვა. — მე-კი, როცა სახლში ვცხოვრობდი, ეტლით-კი არა, სულ ცხენით დავსვინობდი ხოლმე. მე ჩემი საკუთარი პატარა, ლამაზი ცხენი მყავდა. ნარგიზა ერქვა, ოქროსფერი იყო... შემაჯენდა ხოლმე მამა ზედ და მატარებდა, დედას-კი სულ ემინოდა, სულ იძახოდა არ ვადმოვარდესო...

უცებ ბავში შეკრთა და გაფითრდა. ქუჩიდან ქოზენის მკაცრი ხმა მოისმა.

— ლედი! ლედი! — იძახოდა ის. — სადა ხარ, წამოდი სახლში! გვიანაა! შენი ძილის დროა!

ლედი ჯენმა მიიხუტა გულზე ყანჩა, რომელიც აქამდის ცალფეხზე იდგა სტოლ ქვეშ, მიუშვირა პეპსის საკოცნელათ თავისი პატარა, ლამაზი ლოყა და წყნარათ უთხრა: „მშვიდობით“.

— ხეალ დილას რსევ მოხვალთ? — შეეკითხა პეპსი და თან სრეყვარულით აკოცა ბავშს. — ნამდვილათ მითხარით, მოხვალთ თუ არა?

— მოვალ! — წყნარი ხმით მიუგო ბავშმა.

ელ. წერეთელი

(შემდეგი იქნება)

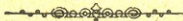

მეფეს მოასვენეს და მან ბძანა კათავისუფლება ტუსადისა.

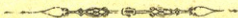
კათავისუფლებულმა კარის კაცმა თქვა, რომ ცხენი მას მსათა ჭეავს, მსოფოთ მეფემ მეჯინიბე არ გამოგსაუნოს მის წასაუვანათ არც ორძაბათს, არც სამძაბათს, არც ოთსძაბათს, არც სუთძაბათს, არც ზარასკეკს, არც ძაბათს და არც კვირას. — დანარჩენ დროს როდესაც-კი ისურვოს მეფემ, მაშინ გამომიგსაუნოს მეჯინიბე და ცხენი მიირთვასო...

ბეს. ვა—მე.

გასართობი.

ქურდი ღამით შეიძარა ერთი ღარიბის ოთახში და დაიწყო ძებნა, რომ რაღაც მოეპოვებოდა. ღარიბმა, რომელსაც ამ დროს არ ეძინა დამძვიდებით უთხრა ქურდს: — მეკობარო, შენ დაემეც ღამით იმას, რასაც მე დღისითაც ვერ ვპოულობ.

მაგრამ ტურთა მზეთუნახავს
 რომ ნახედენ განსაცდელში,
 მომავალ მტერს მისი მცველნი
 უხედებოდენ ხმლებით ხელში;

და სანამდის სული ედგათ
 იფარადენ თავის მკერდით,
 მტერს უკანვე აბრუნებდენ
 გატაცებულს გიჟი ენებით..

უცებ ბედი შეიცვალა
 და დაბნელდა დედოფლის მზე;
 მისი მცველნი, ყველა ერთათ,
 დაიხოცენ ბრძოლის ველზე.

მაშინ მძლავრმა ქაჯთა მეფემ
 ის ჩაკეტა მალალ კოშკში,
 და წაართვა რაც-კი ნახა
 იმის მდიდარ სამეთოში.

თვალ-მარგალიტს, ბროლ-იაგუნდს
 თელა და რიცხვი აღარ ჰქონდა.
 და ძლიერ მტერს, გამარჯვებულს,
 ეს სიმდიდრე თან მიჰქონდა;

მაგრამ შეცდა ქაჯთა მეფე,
 აერია გზა და კვალი,
 და ვერ მიხვდა, რა სიმდიდრით
 ამაყოზდა დედოფალი:

ყველა თვლებზე უძვირფასესს
 მან საუნჯეს ვერ შეხედა,—
 ორი შეღლით, ორი ნორჩი
 ამაყობდა მხოლოთ და!

—

და როდესაც ეს საუნჯე
 არ წაართვის ტყვე დედოფალს,
 დაიჩოქა ცრემლით თვალში
 და შეწირა მაღლი უფალს...

II

ვით არწივი მაღალ კლდეზე,
 ცის მახლობლათ ბუდეს აკრავს,
 და იქ, მარტო, თავის შეილებს
 გაფრთხილებით ზრდის და წაფავს,

—

მაღალ კოშკში დედოფალი
 ისე ზრდიდა თავის ორ შეილს,
 და არ ჰქონდა მოსვენება
 შეშინებულს, ძილ-დაფრთხობილს...

—

ყმაწვილ არწივს ბარხლობითვე
 შეეტყობა მისი გვარი;
 გამაგრდება დედის მკერდ ქვეშ
 და ესხმება ფრთები მძლავრი;—

—

იმ შეილებმაც ნორჩობიდან
 ანუგეშეს დედის გული.
 სილამაზე შნო და ძალა

უხვათ ჰქონდათ მიმადლოელი.

—
და თან-და-თან, დედის ძეგლ წინ
იზრდებოდა ორი გმირი;
მათი ხილვით ტყვე-დედოფალს
ალარ უჩნდა კირათ კირი...

—
ხან ართობდა შეილებს ზღაპრით:
უყვებოდა გმირის ამბავს,
როგორ კლავდა იგი დევებს
და იხსნიდა მშეთ უნახავს;

—
ხან უტკობდა ყურთა სმენას
და ტკბილ ლექსებს უმღეროდა,
რომ იმათი ნორჩი გული
მწარე სევდას არ ჩვეოდა...

—
მაგრამ ნამდვილ თავის ამბავს,
წარსულს, საესეს ისეთ ტანჯვით,
შვილებს დედა მოყვარული
უმალაგდა შიშით, კრძალვით.

—
ის ფიქრობდა: „აღრე არის,
არ აფუხელ ჯერ თვალს შეილებს:
მძიმე უღლის გადატანა
შეუძლიათ განა ჩვილებს?“

—
ნუ იკრძობენ ბავშობითვე
მონებასა, სულის მჩაგვრელს,
ნუ დაბურავს ბნელი ნისლი

მათ ცხოვრებას, ჯერ უღარდელს!..

და როდესაც ოცი წელი
 შესრულდება, რაც პირველათ
 ჩვენ დაგვიპყრო ქაჯთა მეფემ
 ამ ციხეში ჩასასმელათ,

მაშინ ვეტყვი სუყველაფერს
 ვაჟკაც შეილებს, გულით მაგრებს,
 და ძლიერი ქაჯთა მეფე
 ჩვენს დაჩაგვრას შეინანებს“...

III

ის ორი ძმა სიყრმიდანვე
 ერთმანეთსა არა ჰკავდა,
 და ღლითი ღლე განსხვავება
 მათში უფრო ცხადათ ჩანდა.

უფროსს დაჰყვა ხასიათი
 უღარდელი, მზიარული;
 მწარე სევდას და მოწყენას
 არ ჩევეია მისი გული;

მუდამ დედის მოალერსე,
 პირ-მციინარი, გულ-ახილი;
 თვითონ იყო საალერსოთ
 ის ბუნებით გაჩენილი...

და მის გვერდით სულ სხვა გვარი

მეორე ძმა იზრდებოდა;
რალაც ფიქრი დაფარული
მის სახეს არ ცილდებოდა:

—

თითქო ეჭვი საშინელი
შეჰპარეოდა გულში ყმაწვილს,
მის ტუჩებზე იშვიათათ
შენიშნაედა დედა ღიმილს...

—

და მშობელმა ის ორი ძმა
ერთმანეთს რომ შეადარა,
უნებურათ მისი გული
უფროსისკენ გაღიხარა:

—

მის ალერსში, დატანჯული,
ალარ გრძნობდა მწარე წარსულს,
მისი ხვევით ნეტარება
მოიცაედა დედას ჩაგრულს;

—

და როდესაც შორს მომავალს
იგი თვალ წინ იხატაედა,
უნებურათ მისი გული
მხსნელათ უფროსს ისახაედა...

IV

ოცმა წელმა გაიარა...
სულ იცდიდა დედოფალი,
და აღთქმულ დღეს მოელოდა
ის, მღელღარე, ფერ-შემკრთალი...

—

და ჰა, კიდევ მოახლოვდა
 დღე, დიდი ხნით დანიშნული!
 აწ ეყოფა ტანჯულ დედას
 ცრემლის ფრქვევა დამალული!

ის გარდუბნის შეილებს თვალ წინ
 შეუმჩნეველს მათგან წყლულსა,
 ეტყვის იმ დიდ საიდუმლოს
 დღემდის გულში ჩამარხულსა;

და შეილები მონის ბორკილს
 დაამსხერევენ მაშინ მძლავრათ,
 ორი გმირი გასცემს პასუხს
 ძლიერ მტარვალს დედის ნაცვლათ!..

V

გულის ძკვრით შეილების წინ
 დგას ამაყი დედოფალი;
 მათი სიტყვით გადაწყდება
 ამ დღეს მისი ბედ-იღბალი.

ორი ვაჟი, მზისა დარი
 მშობელს თვალში აცქერდება,—
 რათ შემკრთალა დედა ასე
 და გულის ალი რათ ედება?...

„დღეს, შეილებო, გეტყვით იმას,
 რასაც დღემდის გიფარავდით,
 და უეცრათ თქვენი გული

ნუ შედრკება ჩემი ამბოთ...

—
 თქვენ გიკვირდათ, მარტო მარტო
 ამ ციხეში ჩვენ რათ ვზივართ,
 და იქ, ტურფა ქვეყანაში,
 სხვა კაცებთან არ გაედივართ? —

—
 მაშ იცოდეთ, რომ სხვებს წილათ
 არ ჰგებია ბედი ჩვენი:
 ეს ციხეა—საპყრობილე,
 და ტყვე არის ღელა თქვენი!...

—
 ერთ ღროს ვიყავ მე ძლიერი
 და გათქმული ღედოფალი;
 ჩემ სამეფოს, უცნოთ შემკულს,
 შენატროდა ქვეყნის თვალი;

—
 თავისუფალს და ბედნიერს
 ჯარი მყაედა მე მფარველი,
 და სამეფოს ჩემსას მაშინ
 ვერ წედებოდა მტრისა ხელი;

—
 მაგრამ ომში, როგორც გმირნი
 დაინოცენ ჩემი მცველნი,
 და მას აქეთ მწყრაღმა ბედმა
 დააბნელა ჩემი ღღენი

—
 მე იმ ღროდან ტყვეობაში
 ეცნოეობ მტრისგან შეპყრობილი...
 მე მონა ვარ ქაჯთა მეფის,

მონა, მისგან დაგმობილი!...

—

მან წამართვა მე დიდება
 და სიმდიდრე დაუთვლელი,
 ჩემ ქვეყანას საყვარელსა
 მან შეახო ხარბი ხელი!

—

მე თვითონ კი სამუდამოთ
 აქ ჩამკეტა თქვენთან ერთათ,
 და გარშემო დარაჯები
 დააყენა ციხის მცველათ...

—

აჰა, შეილნო, საიდუმლო,
 დღემდის თქვენგან დაფარული!
 აწ გზა თვითონ გაიკვლიეთ,
 როგორც გეტყვისთ თქვენი გული!..."

VI

გათაეა დედამ სიტყვა,
 პასუხს ელის შეიღებისგან...
 და პირველი უფროსი ძმა
 გამოიჩქვამ ფიქრებისგან...

—

„მძიმე ტვირთი, დედა ჩემო,
 წილათა გხვდა შენ, წამებულს!...
 მაგრამ ცრემლი მოიწმინდე,
 ნულა იგლოე მწარე წარსულს:

—

მე შეილური ჩემი ვალი

ვიცი, — კადეც შევასრულებ;
 აწ ჩენს ბედზე და იბაღზე
 ჩემო ღედა, მე ვიზრუნებ!

—
 მე დაეტოვებ ახლა ამ კოშკს,
 გაეალ გარეთ, დარაჯებთან,
 და ეუბრძანებ კარის მცველებს
 წამიყვანონ მათ მეფესთან.

—
 მტარვალთა ქაჯთა მეფე
 და არა აქვს სიბრალოული,
 მაგრამ, ღედა, შინც გაეტეხ,
 ქვაც რომ იყო მისი გული!

—
 მე აეუწერ მას უნს ტანჯვას,
 როგორ გეზარდე ოცი წელა
 და ერთხელაც არ გეანახე
 შენი სეედა, შენი ცრემლი.

—
 შეევედრებ თავს მხურვალეთ,
 ნუ გეაშორებს წუთი-სოფელს,
 და საზარელ ტყვეობაში
 სულს ნუ ახდენს ჩენსა მშობელს;

—
 და როდესაც მე, ვაჟკაცსა,
 დამინახავს მუხლ-მოდრეკილს,
 ნუ თუ უარს ეტყვის იგი
 დედისათვის მეედრელ შვილს?...

—
 მაშ ნუ იგლოვ წარსულს, ღედა,

ახლო არის მომავალი,
 შენ ამ დღიდან შეგეცელება
 ეგ ტანჯული ბედ-იღბალი! „

VII

გაათავა, და იმ კოშკში
 კელავ სიჩუმე ჩამოღარდა ..
 მხოლოთ დედას მოტყუებულის
 ორი ცრემლი გადმოვარდა...

მაგრამ კიდევ ერთი შეილი
 ჯერ ხომ დარჩა ტყვე — დედოფალს!
 ის რას ეტყვის?.. განა, — ისიც
 დაუჩოქებს, მხდალი, მტარვალს?..

„დედა ჩემო, სინამდვილეს
 დიდხანს გრძნობდა ჩემი გული,
 და აკენიდან შემეზარდა
 მე ეს ფიქრი დათარული.

შენს ჩუმ ტანჯვას ვგრძნობდი წინათ,
 მაგრამ კითხვა ვერ გაებედე,
 და შენს გულში ღრმით და კარგათ
 მხოლოთ ახლა ჩაეხედე;

და დროც არის ახლა, დედა!
 მე გაეტეხავ ციხის კარებს! —
 მაგარია ჩემი მკლავი
 და გაუძღვებს ჩვენს დარაჯებს!

მათ დაეხოცავ და ვიშოვი
ბრძოლისათვის მე ბასრ ხმალსა,
დი იქ იმ ხმლით ვეახლები
საპასუხოთ ჩვენს მტარვალსა!..

—
თუ უფალმა დამიფარა
და მე მომცა გამარჯვება,
მაშინ ძლიერ ქაჯთა მეფეს
შენი გმობა შენანდება!..

—
მაგრამ, დედა, მან თუ მძლია,
და გაგვიწყრა ისევ ბედი,
იმ დღისთვისაც ტკბილ-ნუგეშათ
გულში გქონდეს ეს იმედი:

—
როცა, მტრისგან დამღეული,
მასთან ბრძოლას მე ვერ შეეძლებ,
შეეაკედებო, როგორც გმირი,
და სიკვდილით გასახელებ!..“

VIII

თითქო ქარმა მძლავრი ქროღვით
ცა გარდახსნა დაბურჯული,
და მზის სხივმა მოთამამეძ
გააბრწყინა მისი გული,

—
ემნაირათ გამონათლდა
დედის სახე მოწყენილი,—
და ამაყმა დედ-უფალმა

მკერდს მიიკრა გმირი შვილი.

—
 „ჩემო მხსნელო, არ გაკაეგბე:
 შეასრულე შენი ვალი —
 ან გატეხე ბორკილები,
 ან მტერს თავი შეაკალი!“

—
 მე ამ წამმა დამაფიწყა
 ჩემი ტანჯვა უწინდელი!..
 წადი, გმირო! და უფალმა
 მოგიმართოს ომში ხელი!“

—
 მერე უფროსს, იქავე მდგომს,
 მწყრალი სახით გადახედა:
 „ქალაჩუნა, განა ამას
 მოელოდა შენგან დედა!“

—
 შენ მონა ხარ! მტერთან ბრძოლას
 გირჩეენია თავ-მდაბლობა,
 და გსურს, მტარეალს გამოტყუო
 მუხლ-მოდრეკით შენ წყალობა!

—
 შენ, ვაჟკაცმა, სნეა პასუხი
 ვერ უშოვე მშობლის მჩაგვრელს?..
 ვაი ძუძუს, შენგან წოვილს,
 ვაი დედას, შენსა გამზდელს!..“

იხ. წელი.

აკრისტისი.

(წამოდგენილი გეორგი გავუგოვისაგან).

შვიდ საუკუნეს წინაო,
ოფლი ვინ ღვარა ერისთვის,
თაფლით ვინ მორწყა სამყარო
აეთანდით ტარიელისთვის.

ანდასები.

(წამოდგენილი გ. სეხნიაშვილისაგან).

მუნჯს ნუ ალაპარაკებ, თორემ ვინათან უენოს გაგზდისო.

წკაეწკაეა ძალლი მგელს მოყვრობას ვერ გაუწევსო.

ხელს თვალზე მიფარებით ფართათ ვერ გახდიო.

ჩქარა გამოსაქმელი.

(წამოდგენილი მისგანგე).

- 1) უკულო კუდსა ნაკუდარს საკუდრად იკუდურებდა.
- 2) ნამცხვრევს მეცხვარე სამცხვრით ვერ იმცხვრევს.

✓ გამოცანები.

(წამოდგენილი მ. ლელაშვილისაგან).

წყალში ვცურავ, ხმელზე დავბტი,
ენახებსაც ვეხმარები,
უენებელი ცხოველი ვარ,
მარა ყველას ვეჯავრები.

(წამოდგენილი ჟანაშვილისაგან).

ვინა ხარ შენ? მე ვარ მე, მე გაჩენ და მევე გვამ შენ.

არა მაქვს ფასი, ვზივარ შუაში,
შემომცქერია მე ყველა თვალში.

განტა გაბელი—გაჰყვა საბელი.

ა ხ ს ნ ა

№ III გამოცანებისა.

აკროსტიხები: 1) რ. დ. ერისთავი, 2) იუდა ისკარიოტელი.
რეზუსი: მე ჩიბუხისა წვეითა ვერ გადავივლი მთასაო, ასე რომ
ბოლი მიყვარდეს, ბუხარში შეეყოფ თავსაო.

რეზუსი ახსნა ახალციხის სამოქალაქო სასწ. მოწათემ კასილი
პაღინაშვილმა.

აკროსტიხები და რეზუსი ახსნა თფილისის სათავად-აზნაურო
სკოლის მოწათემ დ. დეკანოზიშვილმა.

რედაქტორ-გამომცემელი ან. თუმანიშვილი-წერეთლისა.

„ჯეჯილი“

წელიწადი მეთორმეტე

გამოდის 1901 წელსაც თვეში ერთხელ იმავე პროგრამით, როგორათაც აქამდის.

ჟურნალი „ჯეჯილი“ მიღებულია თფილისის საეპარქიო და კავკასიის ოლქის სამოსწავლო რჩევებისაგან სასწავლებლების სამკითხველოებში საკითხავათ.

ჟურნალი „ჯეჯილი“ თფილისში დატარებით ღირს 4 მან. თფილისს გარეშე გაგზავნით 5 მან. ცალკე ნომერი 50 კაპ.

ხელის მოწერა შეიძლება მხოლოდ წლით და ნახევარ წლით.

ხელის მოწერა მიიღება:

1) თფილისში — წერა-კითხვის გამ. საზოგადოების კანცელარიაში (Дворцовая ул. д. Груз. Двор., № 101), და თვით „ჯეჯილი“-ს რედაქციაში (Артиллер. ул. № 5, возле Кадетского корпуса).

ფოსტის ადრესი: *Въ Тифлиса, въ редакцію грузинскаго дѣтскаго журнала „Джеджили“.*